

ЗВІТ

Про результати акредитаційної експертизи освітньої програми

Заклад вищої освіти	Сумський державний університет
Освітня програма	20728 журналістика
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Спеціальність	061 Журналістика

Цей звіт складений за наслідками акредитаційної експертизи згаданої вище освітньої програми, що проводилася Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Звіт є результатом роботи експертної групи. Його основним призначенням є систематизація отриманої інформації, її аналіз та безпосереднє оцінювання якості освітньої програми. Звіт призначений як безпосередньо для закладу вищої освіти, так і для широкої громадськості. Він є публічним документом та буде оприлюднений на сайтах Національного агентства і закладу вищої освіти. Він також є підставою для прийняття подальших рішень галузевою експертною радою та Національним агентством.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

Загальні відомості

1. Інформація про освітню програму

Назва ЗВО	Сумський державний університет
Назва ВСП ЗВО	не застосовується
ID освітньої програми в ЄДЕБО	20728
Назва ОП	журналістика
Галузь знань	06 Журналістика
Спеціальність	061 Журналістика
Спеціалізація (за наявності)	відсутня
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Вид освітньої програми	Освітньо-наукова

2. Відомості про склад експертної групи та акредитаційну експертизу

Склад експертної групи	Пономаренко Людмила Григорівна, Тибор Ольга Іванівна, Супрун Володимир Миколайович (керівник)
Залучений представник роботодавців	не застосовується
Дати візиту до ЗВО	26.05.2021 р. – 28.05.2021 р.

3. Посилання на документи, які підлягають оприлюдненню закладом вищої освіти на своєму вебсайті

Відомості про самооцінювання ОП https://www.sumdu.edu.ua/images/content/general/accreditation/sumdu_doctor_journalism_self-esteem.pdf

Програма візиту експертної групи https://journ.sumdu.edu.ua/images/pdf/Program_visit_int.pdf

4. Інформація про наявність у звіті інформації з обмеженим доступом

Звіт не містить інформацію з обмеженим доступом

I. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації з підстав, не пов'язаних із відповідністю критеріям оцінювання якості освітньої програми:

відсутні

II. Резюме

Загальні враження про ОП, найголовніші висновки щодо відповідності Критеріям

Освітньо-наукова програма «Журналістика», яка акредитується вперше в Сумському державному університеті, засвідчила, що інформація подана у звіті про самооцінювання, цілком відповідає реальному стану справ. ОП спрямована на підготовку висококваліфікованих фахівців, сферою діяльності яких буде професійне медіасередовище, дослідницько-наукові установи та організації, заклади вищої освіти. Багаторічний досвід підготовки аспірантів у галузі соціальних комунікацій став освітнім і науковим підложжям для навчання майбутніх докторів філософії у галузі журналістики, забезпечив надання якісних освітніх послуг з урахуванням думки основних стейкхолдерів. У той же час університет не зупиняється на досягнутому: ОП постійно модернізується та удосконалюється відповідно до сучасних потреб ринку праці і наукових перспектив галузі (на офіційному сайті ЗВО перебуває проєкт оновленої освітньо-наукової програми, який проходить процедуру громадського обговорення). Змістове наповнення освітніх компонентів загалом дає можливість сформулювати загальні та спеціальні компетентності, досягти цілей та програмних результатів навчання. Експертна група встановила, що навчальний процес базується на принципах професійної етики, науковості, доступності, студентоцентричності з дотриманням вимог академічної доброчесності всіма учасниками освітнього процесу. Зустріч зі здобувачами освітньо-наукового ступеня виявила загальну задоволеність ними навчальним процесом, викладацьким складом, атмосферою творчості та корпоративного духу, який пропагується Сумським державним університетом. Загальна думка експертної групи полягає в тому, що навчальний процес за ОП відбувається на високому рівні, відповідає найновішим тенденціям наукової галузі й сучасному ринку праці, що дає можливість ЗВО сформулювати висококваліфікованого фахівця з широким науковим світоглядом і чіткою громадянською позицією.

Підсумок сильних сторін програми та позитивних практик

1. Акцентування на поєднанні науково-дослідної, професійно-практичної, педагогічної складової в реалізації ОП, активній залученості аспірантів до розробки держбюджетних і госпдоговірних тем, що сукупно виформовує у здобувачів аналітичне мислення, професійні компетентності, комунікативні навички, широкий науковий світогляд.
2. Імплементация в межах ОП дуальної освіти виявляється в чітких і послідовних кроках, які здійснює ЗВО: поєднання навчання й роботи за фахом, викладацької чи науково-дослідницької діяльності з відповідними посадовими обов'язками та оплатою праці.
3. У СумДУ простежується реальна можливість вступу на основі різних спеціальностей без додаткового фахового вступного випробування. На ОП обі «Журналістика» неодноразово застосовувалася практика перезарахування і визнання результатів навчання, отриманих під час неформальної освіти.
4. Сильною стороною навчання на ОП є участь здобувачів PhD у міжнародних проєктах (Regional Professional Center for Basic Media Education), участь викладачів у міжнародних освітніх грантових проєктах – ЄС Темпус IV та «DESTIN», ЄС ЕРАЗМУС+, стажування в зарубіжних вишах – Лучіана Блага (Румунія), Ліннеус (Швеція), ім.А.Міцкевича (Польща).
5. У СумДУ значна увага приділяється питанню академічної доброчесності на різних рівнях – нормативному (низка регулювальних документів), організаційному (спеціальний підрозділ університету), просвітницькому (вебінари, лекції), інформаційно-популяризаційному (через спеціалізований сайт) та безкоштовної перевірки на плагіат (програми «Unicheck» та «StrikePlagiarism»).
6. ЗВО проводить активну роботу в напрямку стимулювання професійної майстерності науково-педагогічних працівників, що дає можливість посилити кадровий потенціал групи забезпечення ОП.
7. Серед сильних сторін варто виділити широкую базу навчальної літератури, яка продубльована в електронному вигляді та доступна представникам університетської спільноти. Здобувачі мають вільний доступ до наукометричних баз даних, можливість використовувати необхідні для дослідження наукові періодичні видання та консультування з іншими науковцями кафедри та факультету.
8. Варто відзначити створення складного та дієвого унікального механізму функціонування внутрішньої системи забезпечення якості, що складається з п'яти взаємопов'язаних інституційних рівнів контролю, кожен з яких ефективно діє в межах своєї відповідальності.
9. ЗВО дотримується принципів прозорості та публічності у своїй діяльності. Підтверджено не формальну, а реальну залученість зацікавлених сторін до процедури внесення змін до ОП, практикується додаткове інформування та запрошення до обговорення освітніх програм усіх стейкхолдерів.
10. Сильною ОП є комплексність, що полягає в поєднанні навчання, спрямованого на опанування освітніх компонентів, з дослідницькою діяльністю в межах власних наукових зацікавлень, науково-дослідницьких тем, над якими працюють наукові керівники, та міжнародних проєктів.

Підсумок слабких сторін програми та рекомендації з її удосконалення

1. У ході експертизи було виявлено, що у змістовому наповненні деяких освітніх компонентів відбувається дублювання важливих для підготовки аспірантів тем (методологія дослідження, академічна доброчесність тощо), хоча це не є системним явищем. З метою уникнення повторів і систематизації подачі матеріалу рекомендуємо подавати їх комплексно в межах не кількох, а одного ОК.
2. Практика застосування міжнародної академічної мобільності серед здобувачів ОП «Журналістика» на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти практично відсутня, хоча в ЗВО створені належні умови для її реалізації (підписано міжнародні угоди про співпрацю із закордонними ЗВО). Рекомендуємо посилити зусилля в напрямку залучення здобувачів цієї ОП до міжнародної академічної мобільності.
3. У силабусах до восьми освітніх компонентів (окрім «Філософія науки» та «Методи підготовки наукових праць») в підрозділі 10.2 «Інформаційне та навчально-методичне забезпечення» варто було б додати наукові статті як такі, що найбільш оперативно відображають останні тенденції розвитку галузі та містять найсвіжіші результати досліджень.
4. Оскільки в реалізації освітнього процесу відсутні роботодавці, які безпосередньо залучені до викладання освітніх компонентів чи керування практикою, рекомендуємо СумДУ посилити роботу в цьому напрямку, що мало б позитивні наслідки, адже тісна співпраця здобувачів з потенційними

роботодавцями, з одного боку, забезпечила б професійний ріст аспірантів, а з іншого - уможливила б їх підготовку відповідно до затребуваності ринку праці. 5. Серед слабких сторін варто зазначити потребу залучати випускників попередньої ОНП «Соціальні комунікації» до перегляду освітньо-наукової програми «Журналістика», як таких, що можуть дати експертну оцінку компетентностям та програмним результатам навчання. 6. Рекомендуємо за посиланням <https://journ.sumdu.edu.ua/ua/pro-osvitu/phd-pidhotovka> у вкладці «Навчальні дисципліни» розміщувати затверджені силабуси освітніх компонентів із потрібними реквізитами (дата, підпис, печатка, номер протоколу затвердження).

III. Аналіз

У цьому розділі експертна група описує встановлені під час акредитаційної експертизи фактичні обставини, аналізує та оцінює їх, а також надає свої рекомендації щодо удосконалення ОП та діяльності за нею за окремими критеріями.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми:

1. Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти.

Освітньо-наукова програма «Журналістика», яка реалізується в Сумському державному університеті, сягає своїм корінням 2012 року, коли у виші розпочалася підготовка аспірантів галузі «Соціальні комунікації», тому має свої традиції й наукові надбання. ЗВО чітко бачить цілі ОНП, які визначає як спрямовані на «забезпечення підготовки висококваліфікованого фахівця нової формації, здатного працювати за світовими стандартами в умовах швидкозмінного, багатофункціонального, технологізованого інформаційного середовища, демонструвати системне мислення, самостійно організовувати та проводити мультидисциплінарну науково-дослідницьку й інноваційну педагогічну діяльність, аналітичну роботу в галузях журналістики, комунікативістики, а також володіти дослідницькими навичками високого рівня, мати вміння та сучасні знання для управління соціокомунікаційними процесами». Така мета цілком корелюється з місією університету, визначеною Стратегічним планом розвитку СумДУ на 2020-2026 рр. (<http://surl.li/ffqm>). Стратегія розвитку ЗВО проектується й на ОНП «Журналістика», характерною особливістю якої є орієнтація на інновації в галузі, котрі працюють не на констатацію чи аналіз, а на ефективне випередження, що дає підстави назвати університет флагманом новацій у соціальнокомунікаційній галузі. Закономірно, що така тенденція індукує унікальність ОНП, визначену передовістю у залученості аспірантів до науково-проектної діяльності у межах госпдоговірних та держбюджетних наукових тем, які визначають стратегію і розробляють тактику розвитку галузі.

2. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін.

Перша зустріч з гарантом дала чітке уявлення про те, що реалізація ОНП інспірована передовістю внутрішнім науково-академічним середовищем, до якого належать представники профільної кафедри та менеджмент ЗВО. Оскільки традиція підготовки аспірантів у галузі соціальних комунікацій сягає 2012 року, то ОНП є її закономірним продовженням з певним переосмисленням нової моделі підготовки майбутніх докторів філософії. Окрім внутрішньо-академічної спільноти до формулювання цілей та основних програмних результатів навчання було залучено й зовнішню наукову та академічну громадськість. Представники зовнішньо-академічного середовища мають безпосередній вплив на моделювання стратегії ОНП. Серед найактивніших можемо назвати тих, хто надав відгук чи рецензію на освітньо-наукову програму: Наталя Поплавська (ТНПУ ім. В. Гнатюка), Володимир Олексенко (ХДУ) та Наталя Сидоренко (КНУ імені Тараса Шевченка) (див. <http://surl.li/rclt>). Активними модераторами ОНП є й роботодавці. Зустріч ЕГ з фокус-групою дала розуміння, що їх думка враховується, адже саме вони чи не в першу чергу розуміють основні тенденції розвитку галузі й ринку праці. Зокрема, директор Інституту журналістики КНУ ім. Тараса Шевченка В.В. Різун та декан факультету філології та масових комунікацій МДУ С.В. Безчотнікова підтвердили свою безпосередню залученість до формування цілей та ПРН ОНП, а також висловили задоволення якістю підготовки випускників. Крім того, враховується думка й фахових представників медіагалузі, що підтвердила голова ради роботодавців зі спеціальності обі «Журналістика» Л.Л. Якубенко. Маємо й професійні думки щодо ОНП В. Бойка (голова Сумської організації НСЖУ); Т. Федорів (доктора наук із держ. упр., заступниці Голови правління ГО «Громадське радіо», головної редакторки «Громадського радіо»); І. Битюк (канд. наук із соц. комунік., директорки ТОВ «Медіа Битюк», заслуженої журналістки України). Не залишаються осторонь формулювання цілей та ПРН освітньо-наукової програми й здобувачі. При чому їхня думка враховується повсякчас і опитування ведеться різними шляхами: 1) участі у проектній групі: на зустрічі з фокус-групою здобувач Вадим Яременко підтвердив, що він був активним учасником робочої проектної групи ОНП; 2) опитування в рамках упровадження системи внутрішнього оцінювання якості освітньої діяльності (<http://surl.li/syay>; <http://surl.li/syaz>; <http://surl.li/silf>); 3) обговорення на засіданні Ради з якості факультету іноземної філології та соціальних комунікацій (<http://surl.li/siei>).

Важливо, що при формуванні цілей та ПРН брались до уваги й кінцеві споживачі масової інформації. З цією метою серед фахових компетентностей випускника ОНП передбачено вміння формувати громадську думку, а серед програмних результатів навчання ПРН 13 - розв'язувати значущі проблеми у сфері журналістики. Тому активна участь чільних стейкхолдерів дала можливість позитивно впливати на кінцеві цілі й програмні результати навчання ОНП «Журналістика».

3. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм.

Реалізуючи цілі та основні ПРН освітньої програми, виш врахував основні тенденції розвитку спеціальності, галузевої та регіонального контексти. При чому відповідність спеціальності виходить за її межі й імплементується ЗВО значно ширше, адже враховує не лише спектр можливостей журналістської діяльності випускника та його науково-дослідницький потенціал, але й, що важливо, надає викладацькі компетенції. Це значно розширює передаспірантами потенційний ринок праці, а оскільки для випускників третього ступеня освіти, як правило, це є профільні кафедри закладів вищої освіти, то педагогічна складова в ОНП забезпечує їх знаннями, вміннями і навичками інноваційної педагогічної діяльності, репрезентованими ПРН 8, ПРН 9, ПРН 11. Галуzeвий контекст ОНП відповідає «Статуту Національної спілки журналістів України», «Кодексу професійної етики журналіста», а також концепціям галуzeвих міжнародних недержавних організацій, таких, як Reporters sans frontières, Freedom House, Committee to Protect Journalists, що сукупно дозволяє ЗВО відповідати основним сучасним тенденціям розвитку галузі журналістики. Реалізація у СумДУ ОНП передбачає потужне врахування ним регіонального контексту: оскільки університет територіально знаходиться на кордоні з країною, яка веде відкриту антиукраїнську пропаганду, то ОНП «Журналістика» спрямована на формування у здобувачів умінь і навичок протидіяти пропаганді, формувати у громадськості проукраїнську позицію, патріотичні почуття, вміння розпізнавати фейкову інформацію. Окрім того, під час підготовки здобувачів було враховано діяльність регіональних громадських організацій («Сумський обласний прес-клуб», «МедіаКомпас», «Асоціація регіональних ЗМІ Сумщини»), які працюють у галузі журналістики. Цінно, що під час реалізації ОНП університет враховує позитивні практики українських ЗВО, які за рішенням Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти мають зразкові акредитації аналогічних програм: Київського національного університету ім. Тараса Шевченка та Національного університету «Києво-Могилянська академія». Серед українських університетів-консультантів ОНП варто відзначити Тернопільський національний університет ім. Володимира Гнатюка, Українську академію друкарства, Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. Степана Дем'янчука. Університет запозичує й кращі зразки в європейських лідерів вищої освіти, які мають відповідні освітньо-наукові програми: Університет Пассау (Німеччина), Вроцлавський університет (Польща), Познанський університет (Польща), Університет Гуманітас (Польща), Університет Ліннея (Швеція), Університет Бат Спа (Англія) та ін. Кращі практики українського і світового освітнього контексту дають можливість аналізованій ОНП залишатися в центрі основних освітніх і наукових трендів у галузі журналістики, «озброювати» майбутніх випускників знаннями й вміннями, які дадуть можливість працевлаштування не лише в Україні, але й за кордоном.

4. Освітня програма дозволяє досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності). За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти, програмні результати навчання повинні відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня.

Оскільки стандарт вищої освіти за спеціальністю об1 «Журналістика» для освітньо-наукового ступеня доктора філософії відсутній, то ЗВО керується власним «Тимчасовим стандартом вищої освіти СумДУ» (<http://surl.li/sifc>), в основу якого покладено дескриптор 8 рівня Національної рамки кваліфікацій. Зокрема, знання (ЗН1), які забезпечують концептуальні та методологічні знання в галузі чи на межі галузей знань ПРН з ОНП: ПРН1, ПРН3, ПРН7, ПРН9); уміння/навички (УМ1, УМ2, УМ3), необхідні для розв'язання значущих проблем у сфері професійної діяльності, науки та/або інновацій, розширення та переоцінки вже наявних знань і професійної практики, критичного аналізу, оцінки й синтезу нових і комплексних ідей (ПРН з ОНП: ПРН2, ПРН5, ПРН6, ПРН8); комунікації (К1, К2), які стосуються наукових досліджень аспірантів (ПРН з ОНП: ПРН4, ПРН9, ПРН10, ПРН10); відповідальність і автономія (ВА1, ВА2), які дозволяють випускникові аспірантури демонструвати значну авторитетність, інноваційність, високий ступінь самостійності, академічну та професійну доброчесність (ПРН з ОНП: ПРН2, ПРН3, ПРН6, ПРН7). Отже, ОНП дає можливість досягти тих ПРН, які корелюються з сучасними потребами галузі й забезпечують конкурентоспроможність випускників на ринку праці.

Загальний аналіз щодо Критерію 1:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 1.

1. Активна залученість аспірантів до науково-проектної діяльності, яка реалізується через госпдоговірні та держбюджетні наукові теми. Фактично всі здобувачі беруть участь у розробці тієї чи іншої наукової теми профільної

кафедри, що визначає унікальність ОНП. 2. Поєднання професійно-галузевої, дослідницької та педагогічної складової в спрямуванні ОНП, що розширює конкурентоспроможність здобувачів освітньо-наукового ступеня доктора філософії. 3. Інтеграція передового досвіду українських і зарубіжних ЗВО в проектуванні цілей і програмних результатів навчання ОНП.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 1.

Слабких сторін у межах критерію не виявлено.

Рівень відповідності Критерію 1.

Рівень А

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 1.

Зважаючи на наведені сильні сторони та унікальні підходи щодо реалізації цілей і програмних результатів навчання за ОНП, експертна група дійшла висновку, що освітньо-наукова програма повністю відповідає визначеному критерію та має інноваційний характер.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми:

1. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності).

Аналіз експертною групою змісту ОНП і навчального плану дав розуміння: обсяг освітньої програми складає 60 кредитів ЄКТС, що повною мірою відповідає вимогам статті 5 Закону України «Про вищу освіту», «Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)», а також дев'ятому рівневі НРК. Усі освітні компоненти програми поділяються на обов'язковий цикл (45 кредитів ЄКТС, 75%) та вибіркового циклу (15 кредитів ЄКТС, 25%). Відповідно, відсоткова частка освітніх компонентів відводиться на аудиторне навантаження й на самостійне опрацювання здобувачами освітньо-наукового ступеня. Тривалість ОНП – 4 роки, що теж відповідає законодавчому полю вищої освіти. Такий поділ освітніх компонентів, відсоткове співвідношення аудиторного часу й самостійної роботи, форма підсумкової атестації цілком відповідає «Положенню про організацію освітнього процесу здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в Сумському державному університеті» (<https://normative.sumdu.edu.ua/?task=getfile&tmpl=component&id=aed8cbf7-2da4-eb11-bab1-d4856459ca35&kind=1>), а також чинному законодавству (наказ Міністерства освіти і науки України №590 від 30.05.2016, зі змінами від 22.02.2021 наказ МОН №19-л).

2. Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, складають логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання.

Моніторинг освітньо-наукової програми засвідчив чіткість її структурно-композиційного наповнення та змістового вияву. Освітні компоненти ранжуються на два цикли: «Цикл дисциплін загальної підготовки» і «Цикл дисциплін професійної підготовки». Перший забезпечує оволодіння загальнонауковими (філософськими) компетентностями, а також формування системного наукового світогляду («Філософія науки»); набуття універсальних навичок дослідника та викладача вищої школи, управління та фінансування науковими проектами («Методологія та методи наукових досліджень», «Інноваційна педагогічна діяльність», «Управління науковими проектами» тощо); розвиток мовних компетентностей, зокрема, комунікації іноземною мовою («Англійська мова академічного спрямування»). Другий цикл реалізує власне професійну підготовку здобувачів завдяки поглибленому вивченню аспірантами дисциплін зі спеціальності («Актуальні концепції масмедіа та соціально-комунікаційних відносин», «Сучасні дискурси журналістикознавства»). Обидва цикли сукупно дають можливість досягти загальних та спеціальних компетентностей, заявлених цілей та програмних результатів навчання. Робочі програми навчальних дисциплін та силабуси, доступність яких є абсолютно вільною (<https://journal.sumdu.edu.ua/ua/pro-osvitu/phd-pidhotovka>), виявили змістову й композиційну наповнюваність необхідними для розуміння дисципліни компонентами. Водночас, попри загалом досить зрозумілу та структурно й логічно збалансовану освітніми компонентами ОНП, змістове наповнення деяких дисциплін виявило дублювання тем. Так, тема 2 ОК «Методологія та методи наукових досліджень» дублює теми 3 і 4 курсу «Сучасні дискурси журналістикознавства», де йдеться про методологію досліджень; тема 10 ОК

«Методологія та методи наукових досліджень» тотожна темам 6 та 13 дисципліни «Методи підготовки наукових праць», де йдеться про академічну доброчесність. Звідси робимо висновок, що доцільніше звести ці теми в окремі модулі певних ОК. Це уможливило б викладання проблем, пов'язаних з методами наукових досліджень, академічної доброчесності, комплексно й системно, не дублюючи та розпорошуючи ці теми між кількома ОК (до слова, у вибірковому циклі теж є окремий ОК «Дослідницька доброчесність»). Разом з тим, зустріч з академічним персоналом, гарантом і завідувачем профільної кафедри виявила розуміння того, що це важливі й наріжні теми, на яких варто зацентрувати увагу спеціально та комплексно. Загалом же зміст і структура ОНП уможливує формування програмних результатів навчання для роботи в галузі, реалізації дослідницького і викладацького потенціалу.

3. Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеній для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною).

Дистанційна експертиза встановила, що зміст освітньої програми цілком відповідає предметній області визначеній для неї галузі Об «Журналістика» спеціальності Об1 «Журналістика». Освітньо-наукова програма спрямована на підготовку фахівців, здатних оволодіти науковим інструментарієм проведення медіа-досліджень, орієнтуватись у системі організації наукової та практичної медіадіяльності, вирішувати комплексні професійні проблеми в галузі соціальних комунікацій. Обов'язковий цикл освітніх компонентів забезпечує компетентності, необхідні для досягнення ПРН, що визначають предметну сферу спеціальності, а вибіркові освітні компоненти формують індивідуальну освітню траєкторію, забезпечуючи додаткові загальні та спеціальні компетентності в галузі журналістики. Варто звернути увагу, що аудиторне викладання дисциплін здобувачам освітньо-наукового ступеня супроводжується їх навчанням на фахових відкритих онлайн-курсах: «Coursera», «ВУМ online» (<http://surl.li/sifr>; <http://surl.li/tfan>), а також поєднанням роботи за професією чи науково-педагогічною діяльністю. Тому зміст освітньої програми та її реалізація цілком вкладаються в парадигму спеціальності «Журналістика».

4. Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін у обсязі, передбаченому законодавством.

Проведена дистанційна експертиза ОНП дала розуміння того, що ЗВО створює сприятливі умови для розвитку індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів вищої освіти. Нормативною базою для забезпечення індивідуальної освітньої траєкторії слугують «Положення про організацію освітнього процесу здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в СумДУ» (<http://surl.li/skzx>) та рішення вченої ради «Про вдосконалення структури та змісту ОНП та навчальних планів здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня» <https://tinyurl.com/4x5xprz8k>, які визначають порядок обрання й вибору дисциплін варіативного циклу, котрих нараховано не менше 25% від загальної кількості кредитів ЄКТС. Зокрема, аналізована ОНП передбачає 16 кредитів ЄКТС, які відводяться на дисципліни вільного вибору здобувачів. Варто підкреслити композиційну й змістову інноваційність навчального плану ОНП, який передбачає поділ вибіркових дисциплін на два цикли загальної і професійної підготовки. Відповідно, із запропонованого каталогу дисциплін вибіркового блоку циклу загальної підготовки здобувач обирає лише одну дисципліну. Каталог вибіркових дисциплін циклу професійної підготовки передбачає обрання двох дисциплін, але вони повинні корелюватися із тематикою наукового дослідження здобувача. Такий спосіб обрання ОК, з одного боку, дає можливість розширити компетентності світоглядно-наукового характеру (каталог 1), а з іншого – спрофілювати набуття нових знань, умінь і навичок (каталог 2) у вузькоспеціалізованих фахових й дослідницьких компетентності, необхідні для роботи в галузі. Обидва каталоги перебувають у вільному доступі на офіційному сайті ЗВО (каталог 1 – <http://surl.li/sifm>, каталог 2 – <http://surl.li/sifr>). Список освітніх компонентів вибіркового циклу оновлюється в університеті щороку. Крім того, здобувачам надається право обирати дисципліни вибіркового циклу з інших ОНП і навіть рівнів освіти. Також передбачено можливість зарахування кредитів дисциплін вибіркового циклу шляхом прослуховування відкритих онлайн-курсів: «Coursera», «ВУМ online» (<http://surl.li/sifr>; <http://surl.li/tfan>). Зустріч із фокус-групою здобувачів освітньо-наукового ступеня виявила їх абсолютну обізнаність з механізмами обрання дисциплін вибіркового блоку. Позитивною практикою формування індивідуальної освітньої траєкторії є надання можливості здобувачам освітньо-наукового ступеня обирати й пропонувати науковим керівникам тематику майбутнього дисертаційного дослідження з тих напрямків (теорії та історії соціальних комунікацій, журналістики, видавничої справи й редагування, прикладних соціально-комунікаційних технологій, реклами та зв'язків із громадськістю, комунікативістики, медіаменеджменту), які цікаві дисертантові й валідні з точки зору їхньої актуальності та наукової новизни. Звідси можемо резюмувати: в Сумському державному університеті створені всі умови для формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освітньо-наукового ступеня доктора філософії.

5. Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності.

Практична підготовка здобувачів освітньо-наукового ступеня є обов'язковим компонентом у реалізації ОНП. Практико-орієнтований підхід виявляється передусім у залученості здобувачів до розробки наукових тем, які реалізуються в межах профільної кафедри («Особливості формування національного інформаційного простору

України: від радянської системи ЗМІ до демократичної моделі». Номер державної реєстрації 0115U001713. Керівник: О.Г. Ткаченко, доктор філол. наук, професор; «Спеціалізована система медичного інформування та безпека особистості в умовах пандемій, криз, інших суспільних потрясінь: формування ефективної соціокомунікаційної моделі». Грант НФДУ. Реєстраційний номер: 2020.01/0372. Керівник: В.О. Садівничий, доктор наук із соц. комунікацій; «Проведення книгознавчого дослідження «Боромля: сторінки історії» з підготовкою отриманих матеріалів до друку». Замовник – Боромлянська об'єднана територіальна громада, 2019–2020 рр. Госпдоговірна НДР: № 54.16-2019.СП/03. Керівник: В.О. Садівничий, доктор наук із соц. комунікацій), що забезпечує розвиток їхнього дослідницького потенціалу. Практична підготовка дослідницьких компетентностей здобувачів забезпечується їх активною залученістю як наукових керівників студентів I і II курсів під час підготовки до щорічного конкурсу-фестивалю «Перший крок у науку». Так аспіранти мають можливість практично зреалізувати свої навички дослідника й викладача-ментора. Важливу роль у практичній підготовці аспірантів відіграє й педагогічна практика за професійним спрямуванням, на яку відповідно до навчального плану 2020 року відведено 4 кредити ЄКТС. Основна мета практики – набуття досвіду навчально-педагогічної й методичної діяльності, розвиток професійних компетентностей майбутніх викладачів вищої школи. Цінно також, що університет постійно моніторить рівень задоволеності здобувачів освітньо-наукового ступеня рівнем їх практичної підготовки. Згідно з опитуванням 2021 р. аспіранти цілком задоволені компетентностями, здобутими під час практичної підготовки за ОНП (див. <http://surl.li/silf>). Загалом, як засвідчила зустріч із фокус-групою роботодавців, вони відзначають високу якість практичної підготовки здобувачів і готові надавати їм робочі місця.

6. Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills), що відповідають заявленим цілям.

Механізм формування соціальних навичок (soft skills) полягає у їх здобутті передусім через парадигму обов'язкових і вибіркових освітніх компонентів, передбачених навчальним планом ОНП. Цикл обов'язкових освітніх компонентів виформовує базові soft skills світоглядного, загальнонаукового та фахового характеру: здатність генерувати нові ідеї (креативність), досконалий рівень володіння українською та англійською мовами, дослідницькі навички високого рівня, розуміння засад академічної культури й етики, важливості саморозвитку тощо. Освітні компоненти вибіркового циклу розширюють соціальні навички здебільшого психо-комунікативних здібностей за рахунок таких, як лідерство, здатність брати відповідальність і розв'язувати завдання в критичних умовах, працювати в команді, розуміти важливість дедлайнів, спроможність системно мислити. Соціальні навички комунікування, участі в полеміці й дискусії набуваються також під час виступів здобувачів на конференціях та науковому аспірантському семінарі. Поруч з тим, набуття soft skills здобувачами освітньо-наукової програми не обмежується лише освітніми компонентами. Формуванню таких навичок допомагають участь аспірантів у спортивних командах (спортивний комплекс «Палац студентського спорту СумДУ», приміський спортивно-оздоровчий центр «Універ», центр розвитку пляжних видів спорту, стадіони, спортивні майданчики зі штучним покриттям, стрілецькі тири тощо), де виформовується командний дух і здорова конкуренція; виховних заходах (у ЗВО діє культурно-мистецький центр, краєзнавчий гурток «Краяни», народний ансамбль бального танцю «Силует», театр танцю «Феєрія», відкритий студентський театр «Кураж», вокальна студія «УАБС», щороку проводиться конкурс «Міс СумДУ» тощо). Долучені аспіранти й до соціальних ініціатив університету, що розвиває навички взаємодопомоги та взаємовиручки.

7. Зміст освітньої програми урахуває вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності).

Оскільки професійний стандарт відсутній, то змістові характеристики освітньої програми корелюються з діючою Національною рамкою кваліфікацій, а також орієнтуються на Закони України «Про освіту» та «Про вищу освіту».

8. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) реалістично відбиває фактичне навантаження здобувачів, є відповідним для досягнення цілей та програмних результатів навчання.

ЗВО має чітку регламентуючу базу, яка регулює обсяг освітньої програми. Загальні вимоги до організації навчального процесу здобувачів освітньо-наукового ступеня задекларовано в «Положенні про організацію освітнього процесу здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в Сумському державному університеті», затвердженому 23.04.2021 р. (<https://normative.sumdu.edu.ua/?task=getfile&tmpl=component&id=aed8cbf7-2da4-eb11-bab1-d4856459ca35&kind=1>). Відповідно до нього кількість навчальних тижнів упродовж навчального року для аспірантів очної (денної, вечірньої) та заочної форми становить 30 тижнів, у межах яких відбувається розподіл навчального навантаження, де на аудиторну роботу відведено 600 год. (33,33%), на самостійну – 1200 год. (66,67%). У ЗВО діє нормативна база й щодо організації самостійної роботи здобувачів, основа якої закладена в «Положенні про організацію освітнього процесу» (<https://tinyurl.com/uattv2r>), зокрема у підрозділ 6.3. Обсяг годин, відведених на самостійну роботу здобувачів у межах окремої дисципліни, за ОНП в середньому становить 67%, що, на думку експертів, є цілком збалансовано. Самостійна й індивідуальна робота студентів достатньо мірою забезпечена навчально-методичними розробками викладачів профільної кафедри, чітко прописана в робочих програмах навчальних дисциплін та силабусах (<https://journ.sumdu.edu.ua/ua/pro-osvitu/phd-pidhotovka>), що робить її прозорою та доступною для здобувачів. Крім того, для організації самостійної роботи здобувачів за дисциплінами ОНП передбачені консультації викладачів (<https://tinyurl.com/ycdnzmr>), які входять до групи забезпечення. Отже,

обсяг освітньо-наукової програми та окремих освітніх компонентів цілком реалістично відображає фактичне навантаження здобувачів та є відповідним для досягнення цілей та програмних результатів навчання.

9. У разі здійснення підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти структура освітньої програми та навчальний план узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти.

У відомостях про самооцінювання, які надав ЗВО, зазначено, що «СумДУ є учасником пілотного проекту, започаткованого МОН України (наказ №1296 від 15.10.2019), який триватиме до 2023 р.». У ході дистанційної експертизи ці слова знайшли цілковите підтвердження. Як наслідок рішення Ради із забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти від 30.06.2020 р. (<http://surl.li/ffme>), в університеті розробляється потужне організаційно-методичне забезпечення з упровадження дуальної форми здобуття освіти. Імплементатії кроків щодо впровадження дуальної освіти слугують кілька рівнів її реалізації: 1) паралельного поєднання навчання здобувачів із роботою за фахом (О. Ващенко, О.Горда, Т. Мостіпан, М. Садівнича, Д. Солодовник); 2) робота здобувачів викладачами у підрозділах вишу на умовах сумісництва з відповідною оплатою праці (І. Вірченко, Н. Руденко, В. Сучкова); 3) залученість здобувачів до науково-дослідницької роботи в межах розробки держбюджетних та госпрозрахункових наукових проектів (усі аспіранти кафедр); 4) виконання аспірантами функції наукових керівників під час підготовки студентів 1–2-х курсів до традиційно щорічної наукової конференції «Перший крок у науку» (О. Гедз, М.Садівнича, Н. Руденко, В. Яременко), а також обов'язків організаторів і членів журі на обласному та Всеукраїнському турнірах юних журналістів (Ю. Коваль, М. Садівнича, В. Яременко). При цьому аспіранти мають можливість навчатися за індивідуальним графіком, що регулюється «Положенням про порядок навчання студентів» (<http://surl.li/ffcz>). Можемо зробити висновок, що університет фактично впроваджує не елементи, а потужний комплекс заходів дуальної форми освіти, що підвищує конкурентоспроможність випускників щодо їх практичної підготовки.

Загальний аналіз щодо Критерію 2:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 2.

1. ЗВО забезпечує можливість вільного руху індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів, уможливаючи його крізь призму вибіркового освітніх компонентів, наукових уподобань аспірантів, прослуховування відкритих онлайн-курсів, здобуття освіти шляхом індивідуального освітнього графіка тощо. 2. Університет впроваджує потужний комплекс заходів щодо імплементатії у власний освітній простір дуальної освіти.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 2.

Оскільки у деяких освітніх компонентах відбувається дублювання важливих для підготовки здобувачів тем, рекомендуємо їх звести у певні модулі однієї дисципліни, що дозволить системно й комплексно розглянути чільні для аспірантів питання, уникаючи повторів і різночитань.

Рівень відповідності Критерію 2.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 2.

ОНП та освітня діяльність за цією програмою загалом відповідають визначеному критерію. Оскільки ОНП зараз перебуває на етапі модернізації, то виявлені недоліки щодо дублювання деяких тем можна усунути в процесі її оновлення.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання:

1. Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти.

Правила прийому на навчання за ОНП, що акредитується, є чіткими та зрозумілими, здійснюються в межах ліцензованого обсягу, не містять дискримінаційних положень, розглядаються членами Приймальної комісії, затверджуються рішенням Вченої ради СумДУ, оприлюднені на офіційному веб-сайті ЗВО (<https://vstup.sumdu.edu.ua/images/aspirantura/aspir2021.pdf>). Робота приймальної комісії регулюється “Положенням про приймальну комісію СумДУ” <http://vstup.sumdu.edu.ua/images/zagalne/polpk.pdf>. На офіційній сторінці ЗВО у вільному доступі є розділ “Приймальна комісія” (<https://vstup.sumdu.edu.ua/prymalna-komisiia.html>), де оприлюднено правила прийому на навчання, вимоги до рівня вступників, конкурсні пропозиції, джерела фінансування, терміни, порядок прийому заяв та документів, конкурсного відбору та зарахування на навчання, власне організація та проведення конкурсного відбору, особливості формування рейтингових списків, специфіка прийому на навчання іноземців та осіб без громадянства, забезпечення відкритості та прозорості під час проведення прийому до СумДУ та ін. З метою захисту прав здобувачів створено Апеляційну комісію, робота якої регулюється “Положенням про Апеляційну комісію СумДУ” (http://vstup.sumdu.edu.ua/images/zagalne/pologennya_apel.pdf). У вкладці “Інформація для абітурієнтів” наявні: Каталог освітніх програм СумДУ (https://op.sumdu.edu.ua/?_ga=2.113131908.1408936843.1616236344-410669612.1560754660#/); Освітній центр «Крим-Україна», де розміщено Правила прийому та зарахування на навчання до СумДУ осіб, які проживають на тимчасово окупованих територіях України (https://vstup.sumdu.edu.ua/images/zagalne/dodatok_83.pdf); Умови прийому на навчання для здобуття ВО (<https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/vstup-2021/Nakaz%201274.pdf>); Розклад роботи приймальної комісії (<https://vstup.sumdu.edu.ua/rozklad-roboty-prymalnoi-komisii.html>); Перелік сертифікатів (конкурсних предметів) для вступу до СумДУ на базі повної загальної середньої освіти (<http://vstup.sumdu.edu.ua/images/bakalavratura/sert2021.pdf>); Питання відповіді сторінки (Facebook) «Абітурієнт СумДУ» (<https://www.facebook.com/abiturientsumdu/>). В СумДУ працює Консультативний центр з питань вступу до ЗВО України, який надає консультації з питань вступу та допомагає абітурієнту оформити електронні заяви у будь-який ЗВО України. Абітурієнти можуть задавати питання письмово за електронною адресою: secretary@pk.sumdu.edu.ua.

2. Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми.

Правила прийому враховують особливості ОНП «Журналістика». Для конкурсного відбору осіб, які вступають на навчання для здобуття ступеня доктора філософії, Правилами прийому (<https://vstup.sumdu.edu.ua/images/aspirantura/aspir2021.pdf>) визначено проведення двох вступних іспитів: з іноземної мови та зі спеціальності (для осіб, які вступають до аспірантури з іншої спеціальності відповідність спеціальності магістра спеціальності аспірантури не обов'язкова). Конкурсна оцінка особи, яка претендуватиме на зарахування до аспірантури, рахується як сума результатів вступних випробувань з іноземної мови, фаху та середнього балу додатка до диплома (за 100 бальною шкалою), а також додаткових балів за навчальні та наукові досягнення (порядок нарахувань додаткових балів подано у пункті 5.5.11 Правил прийому). Значення вагових коефіцієнтів вступних випробувань враховують провідну роль фахових дисциплін та важливість навчальних та наукових досягнень вступника. Програми вступних випробувань для вступу до аспірантури оприлюднюються на веб-сайті факультету. Програми фахового вступного випробування (https://vstup.sumdu.edu.ua/images/aspirantura/programmy/inoz_mova.pdf), вступного випробування з іноземної мови (https://vstup.sumdu.edu.ua/images/aspirantura/programmy/inoz_mova.pdf) також є у публічному доступі.

3. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, оприлюднені на сайті університету в нормативній базі (<https://normative.sumdu.edu.ua/>): “Положення про академічну мобільність здобувачів ВО” (<http://surl.li/ffmg>), “Положення про організацію освітнього процесу в СумДУ” (<http://surl.li/fezf>), накази ректора “Щодо розподілу повноважень з організації академічної мобільності” від 10.02.2020 (<https://normative.sumdu.edu.ua/?task=getfile&tmpl=component&id=30332c4a-6f4d-ea11-84ef-001a4be6d04a&kind=1>) та “Щодо міжнародної віртуальної активності здобувачів ВО СумДУ” в і д 10.06.2020 (<https://normative.sumdu.edu.ua/?task=getfile&tmpl=component&id=66d8057e-05ab-ea11-8218-d4856459ca35&kind=1>); “Положення про участь у загальноукраїнському конкурсі щодо навчання студентів та стажування аспірантів, наукових і НПП СумДУ за кордоном” (<https://normative.sumdu.edu.ua/?task=getfile&tmpl=component&id=f86944f4-f664-e411-afcd-001a4be6d04a&kind=1>); “Положення про Студентську агенцію з академічної мобільності” (<https://normative.sumdu.edu.ua/?task=getfile&tmpl=component&id=e6334d81-d538-e911-99f4-001a4be6d04a&kind=1>); “Положення про переведення, відрахування та поновлення здобувачів у СумДУ” (<http://surl.li/kjqm>). Доступність визнання результатів навчання, отриманих в інших ЗВО, реалізується через прозорі механізми процедури перезарахування освітніх компонент. Перезарахування результатів навчання здійснюється відповідно до програми академічної мобільності, затвердженої у встановленому порядку, відповідно до наданої академічної довідки або аналогічного документу, отриманого здобувачем ВО в іншому ЗВО. Поінформованість здобувачів про можливість визнання результатів навчання забезпечується наявністю відповідної нормативної бази у вільному доступі (<http://surl.li/kguz>) та ознайомленням з документами під час оформлення договору про навчання (стажування) за програмою академічної мобільності.

4. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Визнання результатів неформального навчання регламентується «Положенням про перезарахування результатів навчання здобувачів вищої освіти СумДУ, отриманих у неформальній освіті» введеним в дію наказом ректора № 0077-І від 29.01.2020 р. (<https://normative.sumdu.edu.ua/?task=getfile&tmpl=component&id=064a4588-a442-ea11-afa3-001a4be6d04a&kind=1>). Відповідно до цього положення перезараховуватись можуть результати навчання, що підтверджені відповідним документом (диплом, сертифікат, свідоцтво та ін.), отримані під час участі в таких заходах: програмах неакадемічного обміну, курсах з вивчення англійської мови, професійних конкурсах, студентських олімпіадах та Всеукраїнських конкурсах СНР, тренінгах, семінарах, літній чи зимовій школах, стажуванні тощо. Для визнання результатів навчання здобувач подає освітню декларацію та документи, що підтверджують участь у заході неформальної освіти з описом заходу (інформаційний лист, запрошення тощо). Керівник групи забезпечення спеціальності формує комісію з атестації (не менш ніж 3 особи з обов'язковим включенням гаранта ОП), яка визначає змістовну відповідність отриманих результатів неформального навчання та освітнього компонента, обсяг перезарахування, підсумкову оцінку. Поінформованість здобувачів здійснюється на вступних лекціях у перший день навчання, через систему електронних особистих кабінетів, є у вільному доступі на сайті СумДУ. Наприклад, здобувачці ІІ курсу Т. Мостіпан, відповідно до поданої освітньої декларації, перезараховано 2 кредити на дисципліні «Актуальні концепції мас-медіа» за курс «Train the Train» від InterlinkAcademi з удосконалення методики викладання для журналістів і викладачів університетів, які хочуть стати медіа тренерами (150 академічних годин).

Загальний аналіз щодо Критерію 3:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 3.

1. Реальною є можливість вступу на основі різних спеціальностей без додаткового фахового вступного випробування.
2. На ОНП об1 «Журналістика» неодноразово застосовувалась практика перезарахування і визнання результатів навчання, отриманих під час неформальної освіти.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 3.

1. Практика застосування міжнародної академічної мобільності серед здобувачів ОНП «Журналістика» на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти практично відсутня, хоча в СумДУ створені належні умови для її реалізації (підписано міжнародні угоди про співпрацю із закордонними ЗВО). Рекомендуємо спрямувати зусилля в напрямку залучення здобувачів цієї ОНП до міжнародної академічної мобільності.
2. На сторінці «Приймальна комісія» відсутня вкладка «Архів» з правилами прийому та рейтинговими списками вступників за минулі роки.

Рівень відповідності Критерію 3.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 3.

Правила прийому відповідають чинному законодавству, не містять дискримінаційних положень, є чіткими та зрозумілими, доступними для всіх учасників освітнього процесу, оприлюднені на офіційному сайті Сумського державного університету. Забезпечено дієвість процедури визнання результатів навчання неформальної освіти, існує можливість вступу на основі раніше здобутого рівня молодшого спеціаліста. Після проведеного аналізу чинних у СумДУ Положень, опрацюванні підтверджувальних документів, результатів спілкування з різними фокус-групами вважаємо, що критерій «Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання» реалізується на ОНП «Журналістика» в достатній мірі, а надані рекомендації щодо залучення здобувачів до міжнародної академічної мобільності спрямовані на розширення їх освітніх можливостей та можуть бути реалізовані найближчим часом. Цілісність встановлених фактів та їх контекст дає можливість оцінити загальну відповідність критерію 3 за рівнем «В».

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою:

1. Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи.

На основі опрацювання силабусів освітніх компонентів (<https://journ.sumdu.edu.ua/ua/pro-osvitu/phd-pidhotovka>), результатів самоаналізу, а також за підсумками зустрічей з НПП та здобувачами Phd з'ясовано, що під час викладання використовуються такі методи навчання: інтерактивні лекції та лекції-дискусії з елементами інтерактивного діалогу, навчальна та перехресна дискусії, проблемний семінар, аналіз конкретних ситуацій (Case-study) («Актуальні концепції масмедіа та соціально-комунікаційних відносин»), а також: мозковий штурм, проблемно-пошуковий метод («Методологія та методи наукових досліджень»); семінар-практикум з елементами тренінгу, проектне навчання із застосуванням системи Grammarly та щодо створення індивідуального дослідницького проєкту з підготовки наукової статті за структурою IMRaD («Методика підготовки наукових праць»); проведення відкритого заняття, презентація індивідуального проєкту, виступ з презентацією для представлення результатів педагогічної практики та її захисту («Педагогічна практика за професійним спрямуванням»). Крім того, в умовах пандемії використовувалися інформаційно-комунікаційні технології дистанційної форми навчання: «Тестування» та «e-learning», «Екзаменаріум. Освіта в один клік», «Umix», «Distance Learning» («Актуальні концепції масмедіа та соціально-комунікаційних відносин»). Усі названі методи й форми сприяють досягненню цілей ОНП – «самостійно організувати та проводити мультидисциплінарну науково-дослідницьку й інноваційну педагогічну діяльність, аналітичну роботу..., володіти дослідницькими навичками високого рівня, мати достатні навички та сучасні знання для управління соціокомунікаційними процесами» та визначними ПРН1 – ПРН 11 (<https://op.sumdu.edu.ua/#/programm/1583>). Названі вище методи відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи, зокрема у виборі як теми дисертаційних праць, що підтвердили на відкритій зустрічі наукові керівники к.соц.ком., доц Гаврилюк І.Л. та к.соц.ком., доц. Яненко Я.В., так і тем індивідуальних дослідницьких проєктів як допоміжних на шляху проведення дослідження та написання дисертаційної роботи. Проте впадає в око близькість ОК-2, яка передбачає вивчення методів дослідження, та ОК-4, в межах якої вивчається методика наукового дослідження та результатів його оформлення. Проте обидва освітні компоненти викладають фахівці, які не проводять дослідження з галузі журналістики.

2. Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб).

Три варіанти ОНП (2016–2018 рр., 2019 р. та 2020 р.) знаходяться у відкритому доступі на сторінці кафедри журналістики та філології СумДУ у розділі «Про науку» (<https://journ.sumdu.edu.ua/ua/pro-osvitu/phd-pidhotovka>). У цих програмах чітко прописані всі їхні структурні частини, зокрема й мета, характеристика та програмні результати навчання. Усі ці пункти від одного варіанта ОНП до іншого зазнавали змін. Поруч у розділі «Навчальні дисципліни» подані освітні компоненти, поділені на дві групи – обов'язкові та вибіркові й описані у формі силабусів навчальних дисциплін, у яких у пункті 9 прописані критерії оцінювання, методи поточного та підсумкового оцінювання, контрольні заходи, форма підсумкового контролю. Усі критерії чіткі, зрозумілі й доступні для ознайомлення. Також прописані контрольні заходи для особливих випадків. На зустрічі із здобувачами та НПП встановлено, що особливих випадків, під якими йдеться про невиконання встановлених вимог та перескладання, на цій ОНП не було. Тож з огляду на оприлюднені на сайті кафедри всі варіанти ОНП та силабуси всіх освітніх компонентів, у яких чітко прописані цілі, зміст (у вигляді характеристики) та програмні результати навчання, порядок та критерії оцінювання, можна стверджувати їх доступність та зрозумілість всім учасникам освітнього процесу.

3. Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми.

З огляду на те, що акредитується ОНП «доктор філософії» третього рівня вищої освіти, то її основна мета – поєднання дослідження з навчанням, про що зазначено в самій програмі таким чином: «...самостійно організувати та проводити мультидисциплінарну науково-дослідницьку й інноваційну педагогічну діяльність, аналітичну роботу в галузях журналістики, комунікативістики, видавничої справи, реклами, зв'язків із громадськістю, а також володіти дослідницькими навичками високого рівня...» (<https://op.sumdu.edu.ua/#/programm/1583>). Значні здобутки аспіратів у навчально-дослідницькій сфері прописані за критерієм 10. Отже, СумДУ забезпечує поєднання навчання і досліджень у межах цієї ОНП, створюючи умови як для належного рівня викладання обов'язкових дисциплін та можливості обрання аспірантами вибіркових дисциплін, так і на дослідницькій ниві – проводить власні наукові конференції, зокрема щорічну «Журналістська освіта в Україні: світові професійні стандарти», а також має п'ять науково-дослідних проєктів: наприклад, Національного фонду досліджень України «Спеціалізована система медичного інформування та безпека особистості в умовах пандемій, криз, інших суспільних потрясінь: формування ефективної соціокомунікаційної моделі», госпдоговірна (№ 54.16-01.15.СП), «Особливості формування національного інформаційного простору України: від радянської системи ЗМІ до демократичної моделі» (№0115U001713) та ін.

4. Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі – викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі.

Під час зустрічі з НПП була названа частотність оновлення змісту освіти – щороку, зокрема на прикладі дисципліни «Актуальні концепції масмедіа та соціально-комунікаційних відносин», яку читає гарант програми В.О. Садівничий. Основна підстава – опитування аспірантів-слухачів цієї навчальної дисципліни в кінці 2019-2020 н.р.: спочатку це була дисципліна «Актуальні концепції масмедіа», а зараз – «Актуальні концепції масмедіа та соціально-комунікаційних відносин». Як зазначено в результатах самоаналізу та підтверджено на зустрічі, НПП СумДУ ознайомлюються з основними науковими досягненнями та опановують сучасні практики, у першу чергу, в результаті участі в міжнародних освітніх проєктах Євросоюзу Темпус та ЕРАЗМУС+ та ін. Аналіз ОНП, зокрема компетентностей, та силабусів до навчальних дисциплін засвідчив використання найновіших технологій, напр. Grammarly, Vosviewer та Google trends, що підтверджено НПП під час відповідної зустрічі. Крім того, з'ясовано, що в пункті 10.2 «Інформаційне та навчально-методичне забезпечення» у всіх силабусах, окрім до дисципліни «Українська мова», що логічно виправдано, наведені наукові та навчально-методичні видання відповідної тематики закордонних авторів 2017-2020 рр. Крім того, у 7 силабусах є навчально-методичні джерела авторів-співробітників СумДУ, які тут і видані. Водночас аналіз пункту 10.2 «Інформаційне та навчально-методичне забезпечення» силабусів дав такі результати: наведені наукові статті відповідної тематики з останніми дослідженнями у галузі є лише в 2 силабусах («Філософія науки» та «Методика підготовки наукових праць»).

5. Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти.

Відповідно до Стратегії інтернаціоналізації СумДУ на 2019-2025 роки (<https://normative.sumdu.edu.ua/?task=getfile&tmpl=component&id=dec262db-c74f-e911-b41d-001a4be6d04a&kind=1>), першими трьома цілями визнані: стійкий розвиток міжнародних зв'язків, стратегічна спрямованість існуючої співпраці, підтримка партнерських мереж; постійне вдосконалення якості освітніх, наукових та інших послуг через упровадження кращих світових практик, виконання спільних інноваційних проєктів, відслідковування та впровадження світових освітніх трендів; формування сучасного інноваційного середовища студентів і співробітників з високого рівня мовними та міжкультурними компетентностями, здатних адекватно реагувати на глобальні виклики» (с. 8). Навчання, викладання та наукові дослідження в межах ОНП тісно корелюють з цими цілями та мають такі результати: 1) гарант і завідувач випускової кафедри, які водночас викладають профільні обов'язкові дисципліни за цією ОНП, – учасники міжнародних освітніх грантових проєктів «Crossmedia und Qualitats journalismus» – ЄС Темпус IV та «DESTIN» (Велика Британія, Швеція, Польща) – ЄС ЕРАЗМУС+. В. Садівничий та О. Ткаченко стажувалися в університетах Лучіана Блага (Румунія), Ліннеус (Швеція), ім. А. Міцкевича (Польща), що було неодноразово підтверджено під час зустрічей з ними; 2) аспіранти також беруть участь у міжнародних проєктах, зокрема: координатор від СумДУ проєкту DESTIN є Н. Руденко, а виконавці – Д. Солодовник, М. Садівнича, В. Яременко; інструкторами «Regional Professional Center for Basic Media Education» – О. Гедз, Н. Руденко; медіатренеркою InterlinkAcademy – Т. Мостіпан; учасниками тренінгу «Разом ми сила...» («Cultures Interactive», Німеччина) – Ю. Коваль, М. Садівнича.

Загальний аналіз щодо Критерію 4:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 4.

Сильною стороною навчання на ОНП є участь здобувачів PhD у міжнародних проєктах (Regional Professional Center for Basic Media Education), а викладання – участь викладачів у міжнародних освітніх грантових проєктах – ЄС Темпус IV та «DESTIN», ЄС ЕРАЗМУС+, стажування в зарубіжних вишах – Лучіана Блага (Румунія), Ліннеус (Швеція), ім. А. Міцкевича (Польща). Все це відбувається в межах інтернаціоналізації діяльності закладу вищої освіти.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 4.

1. З метою ґрунтовного опанування методики проведення дослідження в галузі журналістики до викладання одного з двох освітніх компонент ОК-2 «Методологія та методи наукових досліджень» чи ОК-5 «Методика підготовки наукових праць» варто залучити фахівця галузі журналістики, який володіє спеціальними методами, що застосовують у межах соціальнокомунікаційного підходу. Ця рекомендація посилюється захистом ще одного доктора наук із соціальних комунікацій Яненка Я.В., який застосовував такі методи в своєму дисертаційному дослідженні. 2. У результатах самоаналізу зазначено, що «на оновлення змісту ОК впливають результати напрацювань викладачів, що узагальнені в наукових статтях, у т.ч. виданнях, що входять до БД Scopus та WoS, монографіях, посібниках». Проте наукові статті як джерела інформаційного та навчально-методичного забезпечення наведені лише в силабусах до двох обов'язкових навчальних дисциплін.

Рівень відповідності Критерію 4.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 4.

Заявлені в ОНП з «Журналістики» форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених цілей та програмних результатів навчання, а також повністю відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи, які реалізуються в можливості самостійного вибору аспірантами теми дисертаційного дослідження аспірантами СумДУ. Вся інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах ОНП у вигляді силабусів освітніх компонентів оприлюднена на сайті СумДУ. ОНП з «Журналістики» зазнавала змін, про що свідчить архів ОНП та наукових планів, що міститься на сайті кафедри журналістики та філології. Силабуси освітніх компонентів також оновлювали, що підтверджено на зустрічі з гарантом та НПП. Навчання, викладання та наукові дослідження в СумДУ тісно пов'язані з інтернаціоналізацією його діяльності на рівні міжнародних проєктів.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність:

1. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дозволяють встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компоненту та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь.

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти прописана в таких нормативних документах – «Положенні про організацію освітнього процесу» (<https://normative.sumdu.edu.ua/?task=getfile&tmpl=component&id=d8ae04b7-0a39-e611-b47a-001a4be6d04a&kind=1>) та в «Положенні про організацію освітнього процесу здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в Сумському державному університеті» (<https://normative.sumdu.edu.ua/?task=getfile&tmpl=component&id=aed8cbf7-2da4-eb11-bab1-d4856459ca35&kind=1>). Відповідно до пункту 2.6.6 «Оцінювання результатів навчання здобувачів під час проведення заходів семестрової атестації здійснюється у формі заліку (диференційованого заліку) та (або) семестрового екзамену, які проводяться під час екзаменаційної сесії. Під час проведення підсумкових контрольних заходів використовується, як правило, 100-бальна шкала оцінювання». Наведені форми контрольних заходів – диференційований залік та семестровий іспит – прописані в навчальному плані цієї ОНП (https://journ.sumdu.edu.ua/images/pdf/navch_plan/NP2020.pdf), і в силабусах. В ОНП у частині «Викладання та оцінювання» (<https://op.sumdu.edu.ua/#/programm/1583>) йдеться про формативне та сумативне форми оцінювання, в межах останнього сказано, що «Сумативне оцінювання, що визначає рівень досягнення очікуваних програмних результатів навчання: письмові іспити з навчальних дисциплін, оцінювання поточної роботи упродовж вивчення окремих освітніх компонентів, експрес-тестування, індивідуальні дослідницькі та практичні завдання». Як бачимо, тут нічого не говориться про диференційований залік як форму контрольних заходів. Водночас в кожному силабусі в розділі 9 прописані контрольні заходи, серед яких іспити чи диференційовані заліки. Як, наприклад, у силабусі до дисципліни «Актуальні концепції масмедіа та соціально-комунікаційних відносин» (https://journ.sumdu.edu.ua/images/pdf/navch_d/o61_Aktualn_koncepc.pdf). У пункті 9.1. силабусу прописані критерії оцінювання за 100-бальною шкалою.

2. Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності).

З огляду на те, що стандарту вищої освіти для третього рівня вищої освіти цієї спеціальності немає, форми атестації здобувачів вищої освіти прописані в «Тимчасовому стандарті вищої освіти Сумського державного університету», затвердженого протоколом №1 від 28.08.2020 для третього освітньо-наукового рівня ступеня вищої освіти – доктор філософії галузі знань 06 – Журналістика, спеціальності 061 – Журналістика (https://journ.sumdu.edu.ua/images/pdf/tymchasov_standart/TS_2020.pdf).

3. Визначено чіткі і зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для усіх учасників освітнього процесу, забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема включають процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Ознайомлення з правилами проведення контрольних заходів є можливим для всіх учасників освітнього процесу, оскільки на сайті СумДУ у відкритому доступі містяться такі нормативні документи: «Положення про організацію освітнього процесу» (<https://tinyurl.com/uattv2r>) та «Положення про організацію освітнього процесу здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії» (<http://surl.li/rlye>), що регламентують проведення поточного та

підсумкового контролю, а також атестації здобувачів PhD. Контрольні заходи прописані в силабусах до кожного освітнього компоненту, які розроблені відповідно до методичної інструкції «Загальні вимоги до структури, змісту та оформлення робочої програми навчальної дисципліни» (<http://surl.li/ffog>). Там у розділі 9 містяться контрольні заходи, спрямовані на досягнення відповідних ПРН, а також контрольні заходи, що застосовуються в особливих випадках. Об'єктивність екзаменаторів забезпечується такими чинниками: відкритою інформацією про умови проведення контрольних заходів, єдиними критеріями оцінювання, а також рівними умовами для всіх здобувачів. Установлені єдині правила перездачі та оскарження результатів атестації. Об'єктивність викладачів під час екзаменів забезпечується проведенням їх винятково у письмовій або тестовій формах. Основною процедурою запобігання конфлікту інтересів відповідно до наказу ректора СумДУ «Про заходи щодо запобігання корупції» (<https://normative.sumdu.edu.ua/?task=getfile&tmpl=component&id=8c1ab3be-fc59-e911-9c29-001a4be6d04a&kind=1>) є усунення зацікавлених осіб від ухвалення рішень та вчинення дій в умовах реального конфлікту інтересів. Проте таких випадків на цій ОНП не було, що було підтверджено як на зустрічі з адміністрацією, так і на зустрічі з НПП.

4. У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, що послідовно дотримуються всіма учасниками освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності.

Питання дотримання академічної доброчесності у СумДУ регулюють такі нормативні документи: 1) «Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємин» (<https://tinyurl.com/vlblwh9>); 2) Рішення Ради із забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти від 20 травня 2020 р. з питання: «Про стан забезпечення академічної доброчесності в СумДУ»; 3) «Кодекс академічної доброчесності» (<https://normative.sumdu.edu.ua/?task=getfile&tmpl=component&id=24c2956b-9c36-e911-9278-001a4be6d04a&kind=1>); 4) «Методична інструкція щодо перевірки академічних текстів на наявність текстових запозичень» (<https://tinyurl.com/vnb35kh>); 5) наказ ректора СумДУ «Щодо створення університетської Комісії з етики та управлінням конфліктами» (<http://surl.li/obyk>); 6) наказ ректора «Про підписання декларацій про дотримання академічної доброчесності учасниками освітнього процесу» (<http://surl.li/otxe>). Організацією системної роботи щодо забезпечення академічної доброчесності в СумДУ займається Група сприяння академічній доброчесності, яка керується «Положенням про групу сприяння академічній доброчесності» (<http://surl.li/ochv>). Крім того, СумДУ є одним з десяти вишів, які беруть участь у «Проекті сприяння академічній доброчесності в Україні» («Strengthening Academic Integrity in Ukraine Project»). СумДУ висвітлює свою діяльність щодо академічної доброчесності за допомогою веб-сайту «Академічна доброчесність» (<https://integrity.sumdu.edu.ua/uk/>), на якому висвітлюються: нормативна база, що складається з шести компонентів – нормативних документів СумДУ; анонси низки вебінарів, присвячених цій тематиці, зокрема лекція науковця зі США М. Бхандарі – рух про академічну доброчесність. (<https://integrity.sumdu.edu.ua/uk/anonsy.html>); участь СумДУ у міжнародному «Проекті сприяння академічній доброчесності в Україні» (Strengthening Academic Integrity in Ukraine Project, SAIUP (<https://integrity.sumdu.edu.ua/uk/mizhnarodni-proekty-za-uchastiu-sumdu.html>)). Університетом укладено договори з компаніями ТОВ «Антиплагіат» та «Plagiat.pl» на використання програм «Unicheck» та «StrikePlagiarism» щодо перевірок дисертаційних і наукових робіт, технічним адміністратором і координатором чого є бібліотека. Адміністратор створює облікові записи операторів системи та розподіляє права на перевірку робіт на випускову кафедру. Технологічна складова перевірки навчальних і дисертаційних робіт визначена відповідною Методичною інструкцією (<https://tinyurl.com/vnb35kh>). Банк дисертаційних робіт формується в університетському репозитарії (<http://essuir.sumdu.edu.ua/>). Перелік основних порушень визначений «Кодексом академічної доброчесності» (<https://tinyurl.com/ukoq7bo>). За ОНП «Журналістика» випадків порушення академічної доброчесності не було.

Загальний аналіз щодо Критерію 5:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 5.

У СумДУ значна увага приділяється питанню академічної доброчесності на різних рівнях – нормативному (низка регулювальних документів), організаційному (спеціальний підрозділ університету), просвітницькому (вебінари, лекції), інформаційно-популяризаційному (через спеціалізований сайт) та перевірки на плагіат (програми «Unicheck» та «StrikePlagiarism»). У межах ОНП за дотримання академічної доброчесності несуть відповідальність наукові керівники дисертаційних досліджень.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 5.

На спеціалізованому сайті «Академічна доброчесність СумДУ» описані заходи, присвячені академічній доброчесності, завершуються 2020 роком і жодного анонсу про події, датовані 2021 роком, немає. Тому рекомендуємо ЗВО продумати й оприлюднити передовсім для здобувачів освітньо-наукові заходи на 2021 рік, які були б спрямовані на популяризацію академічної доброчесності.

Рівень відповідності Критерію 5.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 5.

Група експертів встановила, що контрольні заходи, спрямовані на оцінювання здобувачів вищої освіти у СумДУ за ОНП доктора філософії зі спеціальності «Журналістика», а також правила їх проведення, є зрозумілими й прозорими, заздалегідь оприлюдненими на сайті у відповідних документах – ОНП та силабусах освітніх компонентів. Все це, а також єдині критерії оцінювання та рівні умови для всіх здобувачів сприяють забезпеченню об'єктивності екзаменаторів. Нормативно врегульованими є процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, а також порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження. Проте випадків необ'єктивного ставлення екзаменаторів за ОНП не зафіксовано. Водночас добре організованим та врегульованим в СумДУ є питання академічної доброчесності, що має й інформаційний супровід, й лекційно-тренінгову підтримку, й забезпечення безкоштовної перевірки на плагіат через університетську бібліотеку.

Критерій 6. Людські ресурси:

1. Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання.

Рівень академічної та професійної відповідності викладацького складу, задіяного в реалізації ОНП, становить 100%. Навчальний процес забезпечують 10 викладачів, які працюють як за основним місцем роботи, так і на умовах сумісництва. Викладацький склад на 100% складається із науково ступеньованих викладачів, з яких чотири доктори наук (Бойко О.П., Ткаченко О.Г., Садівничий В.О., Серебрянська О.М.), шість кандидатів наук (Кубатко О.В., Артюхов А.Є., Гнаповська Л.В., Ляшенко І.В., Купенко О.В., Замора О.М.). Кореляція академічної відповідності та освітніх компонентів, які забезпечують викладачі, є повною. Скажімо, ОК «Філософія науки» забезпечується доктором філософських наук, професором Бойко О.П., ОК «Культура наукової української мови» викладається доктором філологічних наук, професором Серебрянською І.М., ОК «Актуальні концепції масмедіа та соціально-комунікаційних відносин» викладає доктор наук із соціальних комунікацій, доцент, гарант ОНП Садівничий В.О., ОК «Інноваційна педагогічна діяльність» забезпечується кандидатом педагогічних наук, доцентом, яка 20.04.2021 р. захистила дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук Купенко О.В. Документальним підтвердженням академічної і професійної відповідності професорсько-викладацького складу є дипломи про вищу освіту та наукові ступені кандидатів і докторів наук, атестати про наявність учених звань доцентів і професорів, документи про підвищення кваліфікації та сертифікати українських і закордонних стажувань відповідно до визначених МОН України нормативних стандартів (документи про підвищення кваліфікації є у відкритому доступі на офіційному сайті ЗВО - <https://sumdu.edu.ua/uk/all-sumdu.html>). Усі наукові керівники аспірантів (Ткаченко О.Г., Садівничий В.О., Яненко Я.В., Гаврилюк І. Л.) мають наукові ступені відповідно до профільного спрямування й спеціальності досліджень здобувачів освітньо-наукового ступеня. Тут треба додати, що Я.В. Яненко 5.05.2021 р. захистив докторську дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора наук із соціальних комунікацій. Наукова і навчально-методична публікаційна активність викладачів повністю відповідає освітнім компонентам, які вони забезпечують. Кореляція між темами, які розробляються аспірантами, й науковими зацікавленнями керівників є повною (https://journ.sumdu.edu.ua/images/pdf/061_Vidpovidnist_nauk_diyalnost_2020.pdf). Гарант ОНП, крім наукової, має низку професійних та громадських активностей за фахом: член Національної спілки журналістів України (НСЖУ), член правління Сумської обласної організації НСЖУ, медіа-експерт Інституту демократії імені Пилипа Орлика, член журі всеукраїнського та обласного етапів турніру юних журналістів, член правління ГО «МедіаКомпас». Тому аналізована ОНП відзначається потужною академічною та професійною кваліфікацією викладацького складу, що дає можливість досягти цілей і програмних результатів навчання.

2. Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми.

У ЗВО існує чітка й зрозуміла процедура добору професорсько-викладацького складу на відповідні вакантні місця, яка регламентується нормативною документацією щодо проведення конкурсу, оприлюдненою на сайті університету (<http://surl.li/osso>). Аналіз «Порядку проведення конкурсного відбору при заміщенні вакантних посад науково-педагогічних працівників Сумського державного університету та укладання з ними трудових договорів (контрактів)», що розроблений на основі чинного законодавства України (Конституції, законів «Про освіту», «Про вищу освіту», постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку посад педагогічних та науково-педагогічних працівників» № 943 від 14.01.2000 р., затверджених МОН України рекомендацій щодо проведення конкурсного відбору при заміщенні вакантних посад науково-педагогічних працівників та укладання з ними

трудоу договорів (контрактів) № 1005 від 05.10.2015 р.) виявив: вони не містять дискримінаційних позицій, регулюють процес проходження конкурсу, чільне місце серед якого займає академічна та професійна відповідність, публікаційна активність відповідно до освітніх компонентів, що забезпечує претендент. У процедурі проходження конкурсного відбору до уваги беруться й результати щорічні конкурсів «Кращий викладач очима студентів» та «Кращі науково-педагогічні працівники». Як запевнив експертну групу директор департаменту по роботі з персоналом і підготовці науково-педагогічних кадрів Циганюк Д.Л., конкурсні результати, а також критерії результативності діяльності викладачів (до слова, претенденти подають інформаційну довідку щодо відповідності професійно-кваліфікаційним вимогам, науковій і професійній активності, що дає змогу оцінити їхню професійну й академічну кваліфікації) беруться до уваги під час укладання та продовження контрактів з науково-педагогічними кадрами й напряду впливають на терміни трудових відносин із працівниками (від одного до п'яти років). Інформація про початок і кінець конкурсу, перелік необхідних документів для участі в ньому, етапи його проходження висвітлюються на офіційному сайті ЗВО у вкладці «Вакантні посади і умови проведення конкурсу» (<https://www.sumdu.edu.ua/uk/about-sumdu/public-info/vacancies.html>). Отже, процедура є прозорою, демократичною, зрозумілою й неупередженою для викладацького складу університету й осіб, які не працювали у виші, але претендують на вакантні місця.

3. Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу.

У рамках залученості роботодавців до реалізації освітнього процесу і регулярного перегляду модернізації ОНП на профільній кафедрі створено експертну раду роботодавців за спеціальністю Об1 «Журналістика» (<http://surl.li/rasc>). Практика залучення роботодавців виявляється в обговоренні тем майбутніх дисертаційних досліджень за участі потенційних роботодавців. Це відбувається на засіданні кафедри, де роботодавці запрошені для координування тем дисертацій. З цією метою регулярно запрошується керівниця філії кафедри на виробництві, заслужена журналістка України А. Федорина. Окрім того, зовнішні роботодавці є рецензентами наукових статей аспірантів. Саме провідні науковці галузі долучені до так званих «сліпих» рецензувань публікацій здобувачів освітньо-наукового ступеня. Цінною практикою є залучення роботодавців до участі в екзаменаційних сесіях. Так, Розторгуєва Н.Б., консультант відділу інформаційно-аналітичної роботи виконавчого апарату Сумської обласної ради, була членом екзаменаційних комісій поточних і підсумкових атестацій здобувачів. Попри це, роботодавці, на жаль, абсолютно не залучені до власне аудиторного викладання освітніх компонентів здобувачам освітньо-наукового ступеня, на що університет самокритично вказує й у самоаналізі. Їхня залученість мала б позитивні наслідки для реалізації ОНП, адже дала б можливість тісної співпраці здобувачів із потенційними роботодавцями, виявила б потреби ринку праці, які, як ніхто інший, знають саме роботодавці.

4. Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців.

Імплементация ЗВО елементів дуальної освіти інспірує зокрема й активне залучення до навчального процесу професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців. Традицією ЗВО є залучення професіоналів-практиків і медіа-експертів до прочитання окремих тематичних лекцій українськими та зарубіжними науковцями і практиками. Зокрема, для здобувачів вищої освіти тренінги і майстер-класи провели А. Куликов, В. Лубчак, І. Пенчук, В. Різун, І. Стрембіцький, В. Іванов; відкриту лекцію прочитав професор Падерборнського університету М. Бойтнер. До проведення майстер-класів долучена голова експертної ради роботодавців зі спеціальності Об1 «Журналістика» СумДУ, представник Національної ради з питань телебачення і радіомовлення в Сумській області Якубенко Л.Л. Власне сам гарант освітньої програми В.О. Садівничий є експертом галузі (медіа-експерт Інституту демократії імені Пилипа Орлика, член журі всеукраїнського та обласного етапів турніру юних журналістів). Процес залучення професіоналів-практиків, науковців і експертів робить ОНП сильнішою, оскільки здобувачі з перших вуст дізнаються інформацію про проблеми галузі, спільно з фахівцями шукають шляхи їх розв'язання, про нові тренди у науковому світі та професійному середовищі.

5. Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями.

Вивчення документації, наданої університетом, зустріч з академічним персоналом переконують: ЗВО системно й цілеспрямовано працює над професійним розвитком професорсько-викладацького складу, долученого до реалізації освітньої програми. В університеті діє структурний підрозділ «Центр розвитку кадрового потенціалу навчального закладу», який опікується підвищенням професійної майстерності викладацького складу. Зокрема, пропонується комплекс заходів, стажувань, короткострокових і довгострокових підвищень кваліфікації. У ході зустрічі з академічним персоналом було з'ясовано, що всі стажування українського і закордонного рівнів відбуваються за кошти університету. Крім того, у ЗВО діє механізм так званих субрахунків, згідно з якими кошти для професійного розвитку викладачів виділяються безпосередньо на кафедри і власне там перерозподіляються на потреби академічного росту професорсько-викладацького складу. Експертна група з'ясувала, що ЗВО стимулює безперервний випереджальний професійний розвиток викладача шляхом накопичувальної системи через здобуття ним нових та/або удосконалення існуючих компетентностей шляхом навчання, стажування та інших видів неформальної освіти та самоосвіти та/або здійснення професійної діяльності. Це дає викладачам можливість

цілеспрямованого і безперервного удосконалення рівня власної професійної майстерності. Зокрема, наукові керівники аспірантів пройшли такі міжнародні підвищення кваліфікацій і стажування: Гаврилюк І.Л. – «Die Teach the teacher» за проектом Темпус IV (Lucian Blaga University of Sibiu / Університет Лукіана Блага, місто Сибіу, Румунія); Університет Пассау (Баварія, Німеччина); «Школа блогерів та громадських журналістів» (Interlink Academy International Dialog and Journalism – Німеччина, ГО «ІРПП»); Ткаченко О.Г. – «Die Teach the teacher» за проектом Темпус IV (Lucian Blaga University of Sibiu / Університет Лукіана Блага, місто Сибіу, Румунія), Університет Пассау (Баварія, Німеччина); «Стратегія та механізми забезпечення академічної мобільності студентів» (університет Гуманітас, Польща); Вища Школа Лінгвістична (Ченстохов, Польща); Університет Адама Міцкевича (Познань, Польща); Університет Ліннеус (Кальмар, Швеція); Сушкова О.М. – курс «Нові медіа», Вища Школа Лінгвістична (Ченстохов, Польща); «Школа блогерів та громадських журналістів» (Interlink Academy International Dialog and Journalism – Німеччина, ГО «ІРПП»); Яненко Я.В. – Європейська журналістська тренінгова асоціація (Бельгія); Садівничий В.О. – «Die Teach the teacher» за проектом Темпус IV (Lucian Blaga University of Sibiu / Університет Лукіана Блага, місто Сибіу, Румунія), Університет Пассау (Баварія, Німеччина); Вища Школа Лінгвістична (Ченстохов, Польща); Університет Адама Міцкевича (Познань, Польща); Університет Ліннеус (Кальмар, Швеція). Отже, набуті під час підвищення кваліфікації знання, уміння та навички використовуються для підготовки майбутніх докторів філософії.

6. Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності.

Одне з пріоритетних завдань менеджменту університету – пошук шляхів підвищення мотивації викладацького професіоналізму співробітників. З цією метою ЗВО отримав ліцензію на підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників за програмами з інноваційної педагогічної діяльності та програмами з електронних засобів і дистанційних технологій (наказ МОН України №2951л від 29.11.2011). На момент проходження акредитаційної експертизи шість викладачів кафедри навчалися на курсах вивчення іноземних мов, витрати на які покриває бюджет ЗВО. Щонайпотужніший вплив на стимулювання професійно-викладацького вдосконалення справляє система матеріального і морального заохочень, яка регламентується «Положенням про порядок надання щорічної грошової винагороди педагогічним працівникам Сумського державного університету за сумлінну працю, зразкове виконання службових обов'язків» (<https://normative.sumdu.edu.ua/?task=getfile&tmpl=component&id=ba8d3b93-4eb8-e011-9adc-001a4be6d04a&kind=1>) та «Положенням про преміювання працівників науково-педагогічного, адміністративно-управлінського, навчально-допоміжного, адміністративно-господарського персоналу та інших працівників Сумського державного університету за рахунок коштів загального та спеціального фондів» (<https://normative.sumdu.edu.ua/?task=getfile&tmpl=component&id=2619ac58-4eb8-e011-9adc-001a4be6d04a&kind=1>). Запроваджено також систему щорічних рейтингувань «Кращий науково-педагогічний працівник» і «Кращий викладач очима студентів», за результатами яких відбуваються преміювання. На зустрічі з фокус-групою академічного персоналу вдалося з'ясувати, що система преміювань в університеті не просто задекларована у відповідних положеннях, але й повною мірою діє. Зокрема, викладачі розповіли, що ЗВО повсякчас стимулює публікаційну активність викладачів, які мають статті у наукометричних базах Scopus і Web of Science. Розмір грошової винагороди залежить від відсоткового ступеня наукового внеску у статтю й коливається від 6 до 15 тисяч гривень. Більше того, преміюється й підвищення пунктів індекса Гірша: кожен новий рівень додає відсоткові нарахування до щомісячної заробітної плати. Крім матеріальних заохочень діє система стимулювання розвитку викладацької майстерності через заходи морального заохочення. До них належать оголошення подяки, нагородження грамотою, окремі науково-педагогічні співробітники можуть представлятися до відзначення державними й відомчими нагородами, що підвищує стимуляцію розвитку викладацької майстерності НПП.

Загальний аналіз щодо Критерію 6:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 6.

1. Процедура конкурсного добору викладачів є прозорою, об'єктивною, демократичною та колегіальною, нормативно врегульованою низкою документів, оприлюднених на офіційному сайті ЗВО. 2. У ЗВО діє потужна база стимулювання розвитку, наукової, професійно-викладацької діяльності науково-педагогічних працівників, що підвищує персональний рейтинг окремого викладача, а відповідно й університету загалом.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 6.

Акредитаційна експертиза дала розуміння того, що ступінь залученості роботодавців до аудиторних занять є критично низьким (за винятком проведення тренінгів і майстер-класів). Тому рекомендуємо ЗВО посилити роботу в цьому напрямку, тим більше, що власне самі роботодавці готові до активної співпраці. Зокрема, В.В. Різун і Н.М. Федотова запропонували власні ЗВО як навчальне середовище для проведення викладацької практики, що забезпечило б можливість представникам роботодавців у зовнішньому керуванні здобувачами, а отже, долучення до організації освітнього процесу у здобувачів ступеня доктора філософії.

Рівень відповідності Критерію 6.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 6.

На думку експертної групи, університет має потужний кадровий потенціал професорсько-викладацького складу. ЗВО постійно дбає про підвищення рівня професійної майстерності НПП. Система матеріальних і моральних заохочень має свої наслідки: висока публікаційна активність, регулярне підвищення кваліфікацій викладачів дає можливість досягти цілей і програмних результатів навчання за ОНП.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси:

1. Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми забезпечують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання.

В університеті реалізована система субрахунків, де кожен структурний підрозділ має у розпорядженні окремі кошти для необхідних витрат. На веб-сайті СумДУ в розділі “Публічна інформація” опубліковано кошторис ЗВО за 2013-2020 рр., фінансові звіти (<https://sumdu.edu.ua/uk/about-sumdu/public-info/financial-reports.html>), архів і плани державних закупівель. Також висвітлено розмір плати за навчання (<https://cutt.ly/3xEuVho>) і розмір плати за проживання в гуртожитку (<https://cutt.ly/bxEoGBK>). Гарант програми продемонстрував навчальні приміщення, в яких здійснюється освітній процес. Серед них: 3 навчально-наукові лабораторії (візуальних технологій, аудіальних медіазасобів, Apple iMac), кабінет для методичної роботи, технічно обладнані всі аудиторії, 2 комп'ютерні класи на 27 крм з ліцензійним програмним забезпеченням Microsoft, Adobe, Corel. Аудиторії обладнані мультимедійним забезпеченням (проектори, телевізори та інтерактивні дошки). Бібліотека СумДУ загальною площею 590 м², містить 130 тис. друкованих видань, 7 тис. електронних документів, забезпечує обслуговування через сайт, електронний каталог, інституційний репозитарій. СумДУ має чітко побудовану бібліотечну інформаційну систему (<http://lib.sumdu.edu.ua/library/DocSearchForm>), що в повній мірі забезпечує освітній процес необхідною навчально-методичною літературою. Серед соціально-побутової інфраструктури для здобувачів та співробітників працюють гуртожитки студмістечка, їдальні та кафе, клуб інтелектуальних ігор, спортивно-оздоровчий центр “Універ”, водно-вслушальна та лижна бази, палац студентського спорту (<https://cutt.ly/PxADEtr>). Університет є одним із 6-ти ЗВО України, які беруть участь у реалізації проекту з Європейським інвестиційним банком щодо енергосанації гуртожитків та навчальних корпусів. Етап проектування станом на сьогодні завершальний та очікується процес розбудови у найближчі роки.

2. Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми.

Під час акредитаційної експертизи ЕГ встановила, що доступ здобувачів і викладачів до інфраструктури та інформаційних ресурсів СумДУ, необхідних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми є безоплатним. Здобувачі та НПП мають вільний доступ до особистих електронних кабінетів, бібліотечних ресурсів, перегляду та замовлення навчальної літератури on-line (<https://cutt.ly/uxoP1BP>), до наукометричних баз Scopus і Web of Science. Всі друковані праці здобувачів і викладачів ОНП «Журналістика» наявні в електронному репозитарії; власні методичні розробки, які ще не розміщені у бібліотечній інформаційній системі СумДУ, виставлені у Google-класах та на Google Діску. Для дистанційного доступу використовуються персональні електронні кабінети, платформа для дистанційного навчання «Mіx» із достатньою наповненістю: методичні рекомендації, презентації, конспекти лекцій та інші навчально-методичні матеріали. Для встановлення задоволеності інфраструктурою та інформаційними ресурсами проводяться тематичні опитування здобувачів і викладачів, спільні зустрічі зі здобувачами; активно в цьому напрямку працює студентське самоврядування. За результатами опитування, в університеті сформована потужна інформаційна підтримка здобувачів PhD з урахуванням їхніх інтересів та професійної спрямованості. Ефективність підтримки реалізації ОНП в розрізі доступу до обладнання всі респонденти, які його потребували, оцінили на «Відмінно» (https://journ.sumdu.edu.ua/images/pdf/phd_opytuvannya/opyt_asp_25_jan_7_feb_2021.pdf). Слід відзначити, що в університеті постійно збільшується аудиторний фонд із креативним простором, створюються приміщення «вільного» перебування, що використовуються для самостійної роботи здобувачів у позанавчальний час; діє стартап-центр СумДУ (<https://startup.sumdu.edu.ua/>), на базі якого проводяться навчальні курси, інтелектуальні ігри, майстер-класи, краштести проєктів. Проводиться велика кількість курсів від сторонніх організацій, відвідування яких у межах навчання та/або підвищення кваліфікації є безоплатним. Викладачі та здобувачі СумДУ

мають можливість вільного та безоплатного доступу до медіаресурсів університету: лабораторії віртуальної та додаткової реальності, центри створення вебінарів тощо.

3. Освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси.

Під час огляду матеріально-технічної бази ЕГ пересвідчилась у безпечності студентського простору. Одним із базових документів нормативної бази ЗВО є «Кодекс корпоративної культури СумДУ», де прописана система цінностей та принципів, які мають поділяти усі причетні до університетської спільноти (<https://cutt.ly/ZxF5cOm>). Освітнє середовище цілком безпечне для життя і здоров'я, задовольняє потреби та інтереси усіх учасників освітнього процесу. В СумДУ відбувається регулярне інформування про техніку безпеки, що було підтверджено академічною спільнотою під час співбесід. На засіданні Вченої ради проректор з адміністративно-господарської роботи періодично доповідає про стан санітарії, техніки безпеки та протипожежної сигналізації у ЗВО. На черговому засіданні було ухвалено рішення Вченої ради СумДУ з питання: «Стан роботи із забезпечення безпеки життєдіяльності університету та відповідних умов праці та навчання» із планом покращення та визначенням відповідальних за його реалізацію осіб (<https://cutt.ly/wcFoaf2>). Також чітко прописані правила внутрішнього розпорядку в студентських гуртожитках СумДУ, де в правилах проживання зазначені вимоги дотримання умов санітарії та безпеки в приміщеннях гуртожитку (<https://cutt.ly/lcFotMo>). Кафедра психології, політології та соціокультурних технологій надає психологічну підтримку всім учасникам освітнього процесу українською, англійською та російською мовами на безоплатній основі (<http://surl.li/ffpx>). Також доступні online-консультації. Для безпеки всіх учасників освітнього процесу в умовах розповсюдження COVID-19 згідно з наказами ректора було вжито низку заходів, спрямованих на зміни в організації навчального процесу залежно від епідемічної ситуації (гібридний або дистанційний формат), контролю допуску до університету працівників та здобувачів PhD (<https://sumdu.edu.ua/uk/about-sumdu/covid.html>). Завдяки проведеній кампанії щодо дотримання епідеміологічного захисту та профілактики інфікування COVID-19 вдалося запобігти масовим випадкам захворювання в гуртожитках та зберегти значну частину контингенту навіть під час онлайн-занять. Отже, загалом освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за ОНП «Журналістика», дає можливість задовольнити їхні потреби та інтереси.

4. Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою.

Здобувачі PhD отримують організаційну та інформаційну підтримку через веб-сайти СумДУ, за допомогою персональних електронних кабінетів, а також завдяки інформаційним каналам зв'язку. Із введенням загальнонаціонального карантину, підвищилась роль Фейсбуку, Телеграму, Вайберу як засобів розповсюдження інформації. СумДУ на різних рівнях, у тому числі за ОНП, працює над питаннями працевлаштування здобувачів і випускників (діє відділ практики та інтеграційних зв'язків із замовниками кадрів). Проект «Університет, дружній до сім'ї» опікується питаннями гендерної рівності та рівних можливостей для здобуття професії молодими матерями-здобувачами у СумДУ. Зокрема, в центрі підтримки сім'ї «Студентський лелека» можна залишити дітей на час перебування батьків на навчанні. Для співробітників та здобувачів функціонує університетська клініка та позаміський спортивно-оздоровчий центр «Універ» (<http://surl.li/ffqb>). Доступна значна кількість спортивних секцій (<http://surl.li/oasj>). Для легшої адаптації іноземних студентів до життя в Україні та навчання в ЗВО було розроблено мобільний додаток «Путівник іноземного студента СумДУ». На співбесіді з фокус-групою здобувачі не висловлювали зауважень чи скарг щодо якості організації освітнього процесу. Під час зустрічі з зі здобувачами було підтверджено користування центром підтримки сім'ї «Студентський лелека». Також з'ясовано можливість консультативної підтримки аспіранта у напрямі звернення до НПП для задоволення своїх наукових інтересів. Якість підтримки здобувачів досліджується у співпраці з органами студентського самоврядування та їх профспілковими організаціями. Під час опитування (25 січня – 7 лютого 2021 року) аспіранти всі види підтримки оцінювали лише як «добре» або «відмінно», «так» або «переважно так» (https://journ.sumdu.edu.ua/images/pdf/phd_opytuvannya/opyt_asp_25_jan_7_feb_2021.pdf). Результати опитування обговорені під час проведення фокус-групової дискусії (https://journ.sumdu.edu.ua/images/pdf/phd_opytuvannya/fokus_grupa_13_kv_2021.pdf).

5. Заклад вищої освіти створює достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами, що навчаються за освітньою програмою.

На ОНП обі «Журналістика» здобувачі з особливими освітніми потребами не навчаються. Разом з тим, СумДУ має необхідні умови для навчання осіб з особливими потребами. При перегляді фото- та відео-матеріалів було встановлено наявність пандусів т кнопок викликів на входах до будівель, у навчальних корпусах є спеціалізовані туалетні кімнати особистої гігієни, широкі ліфти. Проведені роботи, спрямовані на встановлення піднімальних платформ для осіб з інвалідністю і табличок для аудиторій, надрукованих шрифтом Брайля. Під час перебування здобувачів з дітьми на навчанні є можливість залишити дітей в центрі підтримки сім'ї «Студентський лелека» (<http://surl.li/ffp>). Передбачається в якості опції навчання за індивідуальним графіком (<http://surl.li/ffcz>) та навчання в інклюзивних групах (куди також входять внутрішньо переміщені особи (<http://surl.li/ffqg>)). Психологічна

допомога здійснюється на системному рівні для всіх учасників освітнього процесу 5-ма психологами, серед яких працює 2 викладачі-чоловіки, які надають допомогу іноземним студентам чоловічої статі. Під час проведення таких заходів, як День психолога, День толерантності, День психічного здоров'я, роздають роздаткові матеріали із висвітленням інформативної складової психологічної підтримки.

6. Існує чітка і зрозуміла політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), яка є доступною для усіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримується під час реалізації освітньої програми.

Процедура вирішення конфліктних ситуацій у СумДУ регламентується “Положенням про АД та етику академічних взаємовідносин” (<http://surl.li/ffat>), “Кодексом корпоративної культури” (<http://surl.li/ffay>), “Кодексом АД” (<http://surl.li/ffbb>), наказом ректора “Про запобігання корупції” (<http://surl.li/ffbd>), “Положенням про організацію оцінювання здобувачами ВО якості освітньої діяльності при вивченні навчальних дисциплін” (<http://surl.li/ffbe>). У 2019 р. була створена Комісія з етики та управлінням конфліктами, яка займається врегулюванням конфліктів, що не вдалось вирішити на локальному рівні кафедри, факультету, студентського самоврядування та ректора. Крім порушень АД, комісія розглядає конфлікти, пов'язані з порушенням прав та свобод учасників освітнього процесу, будь-якої форми дискримінації, сексуальних домагань, прояви булінгу та ін. Анонімні повідомлення розглядаються комісією за умови надання фото-, аудіо- чи відеодоказів конфлікту. Комісія у тижневий термін з дня надходження повідомлення про конфлікт зобов'язана його розглянути та повідомити зацікавлених сторін про прийняте рішення. Серед інших способів повідомлення про конфлікт здобувачі відзначали найкомфортнішим зв'язок із гарантом ОНП, органами студентського самоврядування. На веб-сайті СумДУ є форма для електронного анонімного звернення (<https://cutt.ly/ZxGewQx>). В анонімних опитуваннях здобувачів після завершення кожної дисципліни є питання про випадки корупції. З превентивних методів запобігання корупції до посадових осіб, які зобов'язані здійснювати декларування, доводяться методичні рекомендації, інструкції з правильного декларування. На зустрічі 6 з адміністративним персоналом ЕГ повідомили про Кодекс корпоративної культури та постійний контроль і моніторинг через опитування, відкриті зустрічі “Віч-на-віч з ректором” та “Задай питання декану”, форуми самоврядування, які дають можливість інформувати здобувачів та бути проінформованими щодо наявних або потенційних порушень АД. На ОНП «Журналістика» конфліктних ситуацій не було.

Загальний аналіз щодо Критерію 7:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 7.

1. Серед сильних сторін до критерію 7 варто виділити: широку базу навчальної літератури серед ресурсів бібліотеки, яка також продубльована та доступна представникам університетської спільноти в електронному вигляді; для співробітників, НПП та здобувачів доступно багато позанавчальних можливостей, серед яких відвідування спортивно-оздоровчого комплексу «Універ», центру підтримки сім'ї «Студентський лелека» та низки спортивних споруд з відповідними секціями; університет опікується питаннями гендерної рівності; ЗВО задіяний в реалізації проекту з Європейський інвестиційним банком щодо енергосанації гуртожитків та навчальних корпусів СумДУ. 2. Здобувачі мають вільний доступ до наукометричних баз даних, можливість використовувати необхідні для дослідження наукові періодичні видання та консультивання з іншими науковцями кафедри та факультету.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 7.

Слабких сторін не виявлено.

Рівень відповідності Критерію 7.

Рівень А

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 7.

Фінансові та матеріально-технічні ресурси ОНП «Журналістика» в Сумському державному університеті забезпечують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання. Доступ бібліотечної бази в електронному вигляді, механізм on-line замовлення літератури, створення та активне використання платформ дистанційного навчання ще до пандемії відображає направленість ЗВО на оптимізацію та діджиталізацію процесів та є безумовною перевагою в контексті Критерію 7. Доступно багато позанавчальних можливостей. ЗВО опікується питаннями гендерної рівності та психологічної підтримки всіх учасників освітнього

процесу. СумДУ регулярно бере участь та виграє гранти на матеріальну підтримку, що дає можливість стверджувати прагнення до вдосконалення та покращення матеріально-технічної бази. Експертна група вважає, що недоліки в освітньому середовищі та матеріальних ресурсах СумДУ відсутні. За всіма підкритеріями ОНП «Журналістика» несе зразковий характер, що дозволяє експертній групі встановити рівень відповідності «А».

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми:

1. Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми.

Вивчення внутрішньоуніверситетської нормативної бази СумДУ (<https://normative.sumdu.edu.ua>) та спілкування із фокус-групами дають підстави стверджувати, що у ЗВО діє політика та система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти. Розроблення, затвердження, моніторинг та періодичний перегляд ОНП регламентуються “Положенням про освітні програми вищої освіти СумДУ” (<http://surl.li/ffqp>), Методичною інструкцією “Загальні вимоги до структури, змісту та оформлення освітніх програм” (<http://surl.li/ffqq>). Відповідно до зазначених документів і рекомендацій Ради із забезпечення якості відбувається щорічний перегляд та оновлення/модернізація ОНП. Враховуються пропозиції гаранта, робочої проектної групи, Ради роботодавців, здобувачів, академічної спільноти, інших зовнішніх стейкхолдерів. Модернізована ОНП проходить процедуру повторного затвердження. До прикладу, ОНП 2019 р. (<https://op.sumdu.edu.ua/#/programm/1585>) була переглянута, а саме: скориговано профіль ОП, переформульовано мету, запроваджено педагогічну практику за професійним спрямуванням, проаналізовано результати навчання за освітніми компонентами й встановлено їх відповідність програмним компетентностям і результатам навчання, узгоджено методи навчання, викладання й оцінювання за освітніми компонентами результатам навчання. В ОНП 2020 року <https://op.sumdu.edu.ua/#/programm/1583>) переглянута цілі ОНП, програмні компетентності та результати навчання з урахуванням змін у місії та стратегії СумДУ (<http://surl.li/ffqm>); додано низку ОК, розширено блок вибіркових дисциплін. Всі пропозиції, що надійшли під час громадського обговорення проекту ОНП від стейкхолдерів щодо покращення освітнього процесу, було розглянуто та враховано в повному обсязі на засіданні робочої групи та затверджено на засіданні Ради з якості. Під час проведення акредитаційних зустрічей було підтверджено залучення стейкхолдерів до процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми.

2. Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Під час зустрічі 4 з представниками студентського самоврядування підтверджено, що здобувачі беруть участь у процедурах забезпечення якості через членство в НТСА СумДУ та НТСА факультету ІФСК, Раді з забезпечення якості СумДУ та Раді з якості факультету, у роботі РПП з розроблення та супроводження ОНП, у Студентській агенції співдії якості освіти. Через особисті електронні кабінети проводяться регулярні анонімні опитування здобувачів відповідно до “Положення про організацію оцінювання здобувачами ЗВО якості освітньої діяльності при вивченні навчальних дисциплін” (<http://surl.li/ffbe>). Тематичні опитування здійснюються після завершення вивчення дисципліни щодо якості викладання кожного ОК, результати яких надсилаються в особистий кабінет викладача та до Центру забезпечення якості СумДУ. За результатами аналізу оцінювання враховуються пропозиції здобувачів щодо підвищення якості навчання, проводиться щорічний конкурс “Кращий викладач очима студентів” (<http://surl.li/ffce>). Викладачі, які отримали низьку та критичну оцінку рівня якості організації освітньої діяльності зобов'язані пройти курси підвищення кваліфікації. Організаційне адміністрування та статистична робота виконується лабораторією виміру якості. Бюро моніторингу якості проводить аналіз результатів анкетування здобувачів, які враховуються при: формуванні рейтингу викладачів, кафедр, інститутів; прийнятті рішення про підвищення кваліфікації; вирішенні трудових відносин із НПП та визначенні терміну контракту. Також зі здобувачами проводяться фокус-групові дискусії для вивчення й подальшого врахування їхніх пропозицій при вдосконаленні ОП. Результати фокус-групи представлені у відкритому доступі (<http://surl.li/silb>). Пропозиції здобувачів за результатами опитувань враховуються для підвищення якості навчання, викладання та наукового керівництва. Участь у регулярних опитуваннях також була підтверджена здобувачами на зустрічі 3.

3. Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери.

На зустрічі 5 зі стейкхолдерами (роботодавцями) було представлено широке коло партнерства за ОНП «Журналістика». У СумДУ реалізовано такі форми партнерства з роботодавцями у контексті процедур забезпечення якості: - зовнішня експертиза ОП під час її затвердження та модернізації. Рецензенти 2016 р.: проф. Н. Поплавська (ТНПУ ім. Гнатюка), В. Бойко (голова Сумської організації НСЖУ). Рецензенти ОНП 2019 та 2020 рр.: проф. Н. Сидоренко (КНУ), проф. В.Олексенко (ХДУ); журналістка Т. Федорів (ГО «Громадське радіо»); - участь у РПП роботодавців – заслужений журналіст України І. Битюк (ТОВ «Медіа Битюк»); - у 2015 р. створено Експертну раду роботодавців (ЕРР) зі спеціальності 061 «Журналістика» (наказ №1213-І); у 2020 її склад оновлено (наказ №0597-І). До ЕРР входять представники мас-медій області та академічного середовища України (<http://surl.li/rsjg>). ЕРР бере

участь у визначенні цілей, фахових компетентностей і ПРН. Експерти переглядають ОНП та оцінюють її змістовність, можливість удосконалення, відповідність знань і вмінь здобувачів вимогам ринку праці. Рішення ЕРР є підставою для внесення змін у РП дисциплін та навчальні плани (<http://surl.li/rrik>). Рішення про оновлення ОНП ЕРР ухвалювала 02.10.2018 (протокол №2) та 28.11.2019 (№3). При цьому вносилися зміни щодо актуалізації програмних результатів (<http://surl.li/siov>); - ОНП обговорюються на засіданнях ГО «Науково-методологічна комісія з журналістики та інформації», яка об'єднує керівників кафедр і факультетів журналістики України, потенційних роботодавців. Пропозиції щодо обговорення ОНП роботодавцями надаються через сторінку (<http://surl.li/ffbx>).

4. Існує практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми.

Затверджено примірне «Положення про створення Асоціації випускників Сумського державного університету» (<https://cutt.ly/oxXB3kA>). Випускники аспірантури працюють як у СумДУ (С. Зайцева, Ю. Коваль), так і в національних (Ю. Козир, О.Євтушенко) та закордонних (О. Фомиця) бізнес- і медіаструктурах. Випускники зокрема надають консультативну допомогу щодо удосконалення фахової складової підготовки журналістів науковців і практиків. Проте, на зустрічі 8 із випускниками ОНП, не було підтверджено факту їх активного залучення до перегляду ОНП «Журналістика».

5. Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми.

Відповідно до наказу ректора «Про систему забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти СумДУ» (<http://surl.li/kisk>), внутрішній моніторинг якості освітньої діяльності виконує Центр забезпечення якості вищої освіти, що включає такі підрозділи: Бюро моніторингу якості вищої освіти, Лабораторію виміру якості вищої освіти та Студентську агенцію свідчії якості освіти. Зокрема, в опитуванні 2020 р. 7,1% аспірантів висловили незадоволеність ефективністю підтримки щодо доступу до наукометричних баз даних. Для виправлення ситуації науковими керівниками аспірантами опрацьовані ці питання. Як результат, дві аспірантки мають відповідні публікації. Усі інші працюють над підготовкою статей для високореєтингових міжнародних видань. В опитуванні 2021 р. цей показник оцінений лише на «добре» та «відмінно». На рівні СумДУ 1 раз на 2 роки проводиться комплексна перевірка стану забезпечення якості підготовки фахівців і розвитку наукової діяльності інститутів/факультетів, її результати розглядаються та затверджуються на Вченій раді СумДУ. Так, Рада із забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти СумДУ 29.11.2018 р. розглянула питання «Про якість освітнього компонента при підготовці докторів філософії» (<http://surl.li/rsjb>). За результатом розгляду ухвалені заходи з удосконалення якості освітнього процесу. На зустрічі 6 з адміністративним персоналом підтверджено порядок моніторингу якості освіти в СумДУ.

6. Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема, зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій), беруться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Попередніх результатів зовнішнього забезпечення якості вищої освіти, що мають враховуватися під час модернізації ОНП «Журналістика» немає, оскільки акредитація є первинною. Проте, як заповнила ЕГ начальник бюро моніторингу якості вищої освіти Дейнека О.В., ЗВО враховує загальні пропозиції, які надавалися експертними групами при акредитуванні інших освітніх програм.

7. В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою.

У СумДУ на високому рівні розвинена локальна нормативна база, що регламентує функціонування внутрішньої системи забезпечення якості (ВСЗЯ) <https://normative.sumdu.edu.ua>. Інституційна структура ВСЗЯ в СумДУ складається з п'яти рівнів (<https://cutt.ly/pxBRWYo>). Результат діяльності центру та імплементація культури якості в академічне середовище ЗВО спостерігалась під час проведення зустрічей. Стейкхолдери залучені до ВСЗЯ через участь у регулярних опитуваннях здобувачів, науково-педагогічного персоналу, роботодавців та випускників, а також через безпосередню участь у роботі РПГ, співпраці органів студентського самоврядування з адміністрацією. У ЗВО працює Комісія з етики управління конфліктами, яка розробила алгоритм ведення конфліктних ситуацій, згідно з яким при надходженні скарг (у тому числі анонімних з фото-, відео, чи аудіопідтвердженнями) на засіданні комісії колегіально розглядаються шляхи вирішення цього питання. До комісії також входять представники студентства. У положенні про академічну доброчесність є пункт про притягання до академічної та інших видів відповідальності за порушення академічної доброчесності. Крім боротьби із наявними конфліктами, в ЗВО функціонує система культури якості вищої освіти, що сприяє превенції можливих порушень. Кодекс корпоративної

культури СумДУ (<https://cutt.ly/LxVPTAc>) призначений для популяризації системи цінностей та принципів університетської спільноти. Під час обговорення з фокус-групами здобувачі, НПП та інші члени академічної спільноти СумДУ продемонстрували розуміння необхідності покращення якості освіти, налагоджену співпрацю та взаємодію всіх інституційних рівнів. На зустрічах з фокус-групами експертна група пересвідчилася, що стейкхолдери справді залучені до процедур забезпечення якості, вони розуміють важливість та роль своєї участі. ЕГ може констатувати, що наразі в СумДУ триває запровадження культури якості освіти з урахуванням попереднього досвіду та здобутих результатів.

Загальний аналіз щодо Критерію 8:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 8.

1. Серед сильних сторін у контексті критерія 8 варто відзначити створення складного та дієвого унікального механізму функціонування внутрішньої системи забезпечення якості, що складається з п'яти взаємопов'язаних інституційних рівнів контролю, кожен з яких ефективно діє в межах своєї відповідальності. У СумДУ наявна інституційна культура якості, а також атмосфера визнання її важливості. Забезпечення якості ОНП включає розробку та реалізацію очікуваних результатів навчання, уважне ставлення до побудови програми, її змісту, організацію освітнього процесу, наявність навчальних ресурсів, процедури затвердження програм, моніторинг досягнень здобувачів, перегляд програм (за участі зовнішніх експертів), взаємодію з ринком праці. 2. Здобувачі PhD задіяні у проєктуванні та моніторингу ОНП; проводяться регулярні опитування щодо якості освітньої діяльності. Простежується зворотний зв'язок з роботодавцями та випускниками попередніх ОП. Створено Раду роботодавців; ОНП «Журналістика» співпрацює з іншими ЗВО в якості потенційних роботодавців.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 8.

Оскільки до модернізації освітньо-наукової програми недостатньо долучені випускники попередньої ОНП «Соціальні комунікації», рекомендуємо ЗВО більш потужно їх залучати до процесу перегляду ОНП «Журналістика» як таких, що можуть дати експертну оцінку компетентностям та програмним результатам навчання.

Рівень відповідності Критерію 8.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 8.

Внутрішня система забезпечення якості вчасно та професійно реагує на виявлені недоліки в реалізації ОНП, повністю задовольняє потреби та контролює обов'язки всіх учасників освітнього процесу СумДУ. Інноваційність ВСЗЯ полягає у створенні п'яти взаємопов'язаних інституційних рівнів контролю та налагодженому механізмі комунікації серед усіх департаментів ЗВО, задіяних у забезпеченні якості вищої освіти. Ефективність роботи в цьому напрямку підкріплена також потужною внутрішньо-університетською нормативною базою. У ЗВО наявна інституційна культура якості, яка має для університетської спільноти практичне, а не формальне значення. Регулярні опитування здобувачів постійно удосконалюються та містять широкий спектр питань щодо різних складових освітнього процесу. Проте ЕГ наголошує на потребі залучення випускників до перегляду ОНП «Журналістика».

Критерій 9. Прозорість та публічність:

1. Визначені чіткі і зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, регламентуються «Положенням про організацію освітнього процесу СумДУ» (<http://surl.li/fezf>), «Кодексом академічної доброчесності» (<http://surl.li/ffbb>), «Кодексом корпоративної культури» (<http://surl.li/ffay>), «Статутом СумДУ» (<http://surl.li/ffrg>), які відкрито розміщені на сайті університету в окремій теці «Реєстр основної нормативної бази СумДУ» (<https://normative.sumdu.edu.ua/>). Наявний допоміжний пошуковий ресурс, що надає можливість швидко знайти необхідний документ за його назвою/ключовими словами. За підтвердженням співробітників, здобувачів та представників студентського самоврядування під час співбесід, в університеті відбувається чітке інформування щодо введення, зміни, скасування нормативних актів через систему особистих електронних кабінетів. Інформування щодо

правил та процедур, які регулюють права та обов'язки учасників освітнього процесу, відбувається також на вступних лекціях для здобувачів першого курсу. Інформація на веб-сайті університету є загальнодоступною для всіх учасників освітнього процесу.

2. Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті відповідний проект з метою отримання зауважень та пропозиції заінтересованих сторін.

У СумДУ наявна практика оприлюднення на веб-сайті університету у “Каталозі освітніх програм” (<https://op.sumdu.edu.ua/#/>) проекту ОНП не пізніше, ніж за місяць до її затвердження, що регламентує розділ 6 “Положення про освітні програми вищої освіти Сумського державного університету” (<https://normative.sumdu.edu.ua/?task=getfile&tmpl=component&id=00e9ba12-a107-ea11-9ad5-001a4be6d04a&kind=1>) з подальшим завантаженням верифікованої освітньої програми. Слід відзначити практику додаткового інформування-запрошення до обговорення освітніх програм (<http://job.sumdu.edu.ua/discussion-educational-programs>). Пропозиції та зауваження від роботодавців, представників ринку праці, випускників та всіх зацікавлених сторін надсилаються на поштову скриньку info@job.sumdu.edu.ua або через заповнення онлайн-форми. Під час проведення акредитаційної експертизи на сайті СумДУ був розміщений проект ОНП (2021) (<https://op.sumdu.edu.ua/#/programm/1625>).

3. Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства.

На веб-сайті СумДУ своєчасно було опубліковано інформацію про ОНП Об1 «Журналістика», включаючи її цілі, очікувані результати навчання та освітні компоненти, що включені до ОНП (<https://op.sumdu.edu.ua/#/programm/1583>). На зустрічі 5 зі стейкхолдерами (роботодавцями) ЕГ запевнили, що відбувається своєчасне залучення працедавців до регулярного перегляду та рецензування ОНП, налагоджена ефективна комунікація між ЗВО та представниками ринку праці. Сайт СумДУ зручний у користуванні, доступний до сприйняття, інформація чітко розподілена за структурними блоками, що також засвідчує доступність розміщеної інформації для зацікавлених сторін. З переходом на дистанційне навчання через карантинні обмеження, інформування здобувачів здійснюється через усі можливі засоби комунікації, що сприяє повноцінному та своєчасному інформуванню усіх учасників освітнього процесу. При перегляді силабусів ОНП «Журналістика», розміщених на сайті СумДУ, виявлено відсутність дати та реквізитів затвердження (https://journ.sumdu.edu.ua/images/pdf/navch_d/061_Suchasni_dyskursy.pdf), однак це не впливає на їх доступність для зацікавлених осіб.

Загальний аналіз щодо Критерію 9:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 9.

1. СумДУ дотримується принципів прозорості та публічності у своїй діяльності. Підтверджено не формальне, а реальне залучення зацікавлених сторін до процедури внесення змін до ОНП, є практика додаткового інформування та запрошення до обговорення освітніх програм усіх стейкхолдерів. 2. Процедура затвердження ОНП є прозорою та публічною, міститься у вільному доступі. 3. На окрему увагу заслуговує сайт, який завдяки своїй логістиці забезпечує зрозумілий та вільний доступ до інформації для всіх зацікавлених сторін. Інформація, подана на сайті, є актуальною, своєчасною та достовірною.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 9.

Рекомендуємо за посиланням (<https://journ.sumdu.edu.ua/ua/pro-osvitu/phd-pidhotovka>) у вкладці «Навчальні дисципліни» розміщувати затвержені силабуси освітніх компонентів із потрібними реквізитами (дата, підпис, печатка, номер протоколу затвердження).

Рівень відповідності Критерію 9.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 9.

На ОНП «Журналістика» права та обов'язки учасників освітнього процесу зрозумілі, чіткі, підтверджені відповідними нормативними документами, які постійно оновлюються відповідно до потреб та умов роботи. Проект ОНП оприлюднюють на офіційному веб-сайті в терміни, необхідні для одержання пропозицій та зауважень усіх стейкхолдерів. На веб-сайті ЗВО для всіх зацікавлених сторін була точно та достовірно висвітлена інформація щодо ОНП 061 «Журналістика» усіх редакцій, навчальний план, силабуси, наявний відкритий доступ до установчих, нормативних та внутрішніх документів. Виявлені недоліки щодо відсутності реквізитів затвердження силабусів освітніх компонентів не є суттєвими та визначають відповідність Критерію 9 встановленим вимогам на рівні «В».

Критерій 10. Навчання через дослідження:

1. Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю.

Зміст ОНП містить обов'язкові ОК, які спрямовані як на формування загального уявлення про наукову діяльність та її епістологічні й онтологічні основи (ОК-1), так і на підготовку до викладацької діяльності (ОК-3), а також до проведення дослідження та його оформлення у вигляді дисертаційної праці (ОК-2,4,5). Крім того, ОК-6, уведена 2020 року, сприяє виробленню вмін та навичок володіння усною та письмовою формою наукової мови. Водночас найбільше відповідають власне науковим інтересам аспірантів саме навчальні дисципліни циклу професійної підготовки, що їх викладають провідні фахівці, зокрема: «Актуальні концепції масмедіа та соціально-комунікаційних відносин» та «Сучасні дискурси журналістикознавства», а також вибіркові дисципліни вільного вибору: «Теорія і практика медіадосліджень (за темами дисертаційних праць)», «Тематичні пріоритети у системі соціально-комунікаційних книговидавничих практик», «Теорія і практика рекламного впливу». Наприклад, остання чітко відповідає науковим інтересам здобувача Яременка В., який працює над темою «Спортивні PR-комунікації як чинник формування іміджу сучасного університету». Як підтверджено на зустрічі з НПП та гарантом, здобувачі PhD виконують індивідуальні дослідницькі проекти, готують наукові статті за IMRaD структурою, відповідають про свої здобутки на наукових семінарах. Підготовку до викладацької діяльності СумДУ забезпечує таким чином: у межах обов'язкового освітнього компоненту «Педагогічна практика за професійним спрямуванням» здобувачі PhD набувають відповідного досвіду теоретико-методологічної підготовки до занять та проведення відкритого заняття; здобувачі PhD мають можливість бути членами журі турнірів юних журналістів, готують студентів 1–2-х курсів до наукової конференції «Перший крок у науку», а також у межах міжнародних проєктів мають нагоду проводити тренінги для викладачів, журналістів і вчителів із групою InterlinkAcademy.

2. Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напряміві досліджень наукових керівників.

Підтвердження цього підкритерію містяться в таблиці «Відповідність наукової діяльності аспірантів та керівників», де здобувачі PhD прописані за роками вступу – від 2017 р. до 2020 р., наведені їхні публікації, а поруч відповідні публікації наукових керівників. До бібліографічного опису всіх публікацій, частина з яких гіперактивна, додані ключові слова, що дає більше можливостей для якісного аналізу. У результаті аналізу цієї таблиці варто відзначити такі аспекти: 1) всі теми публікацій здобувачів корелюють з темами публікацій їхніх керівників; 2) зафіксовані дві публікації в журналі, проіндексованому в міжнародній базі даних Scopus, що належать авторському колективу, до якого ввійшли і науковий керівник, і здобувач (О. Ткаченко та Н. Руденко; О. Ткаченко та І. Вірченко). Отже, наукова діяльність здобувачів PhD відповідає напряміві досліджень наукових керівників, що підтверджено і під час зустрічі з НПП, серед яких були й наукові керівники.

3. Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквиумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо).

Щорічно в травні в СумДУ проводиться наукова конференція «Журналістська освіта в Україні: світові професійні стандарти», за підсумками якої видається збірник матеріалів. На сайті ЗВО у розділі «Наука» - «Конференції» містяться збірники за 2009-2020 рр. (<https://journ.sumdu.edu.ua/ua/pro-nauku/konferentsii/naukovo-praktychna-konferentsiia-zhurnalistska-osvita-v-ukraini-svitovi-profesiini-standarty>). На цій же сторінці міститься інформаційний лист та програма конференції, яка цього року відбулася 20-21 травня. Також апробація результатів досліджень здобувачів проводиться в межах наукового семінару «Scientia Magnae» за участі як провідних фахівців кафедри журналістики та філології, так і здобувачів PhD різних років навчання. Відповідно до пункту 1.9. «Положення про організацію освітнього процесу здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в Сумському державному університеті» (Версія 02) від 23 квітня 2021 року «Університет надає здобувачам можливість користуватися

навчальними приміщеннями, бібліотекою, навчальною, навчально-методичною та науковою літературою, обладнанням, устаткуванням й іншими засобами навчання на визначених умовах» (<https://normative.sumdu.edu.ua/?task=getfile&tmpl=component&id=aed8cbf7-2da4-eb11-bab1-d4856459ca35&kind=1>). Описана в результатах самоаналізу МТБ, яку можуть використовувати здобувачі Phd, підтверджена під час екскурсії університетом, зокрема: 3 навчально-наукові лабораторії (візуальних технологій, аудіальних медіазасобів, клас Apple iMac), аудиторії з аудіо- й відеотехнікою, 2 комп'ютерні класи на 27 крм з ліцензованим програмним забезпеченням Microsoft, Adobe і Corel. Крім того, бібліотека СумДУ надає вільний і безоплатний доступ здобувачам. Зі слів завідувачки бібліотеки, постійно триває робота над створенням електронної бібліотеки з двох джерел – видань працівників університету та видань відповідної тематики, що знаходяться у вільному доступі в мережі інтернет.

4. Заклад вищої освіти забезпечує можливості для долучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проектах тощо.

СумДУ забезпечує можливості для долучення здобувачів PhD до міжнародної академічної спільноти таким чином: факультету ІФСК має 19 міжнародних партнерів за формалізованими угодами, кафедра журналістики та філології – 6 міжнародних партнерів. Здобувачі долучаються до міжнародних наукових проєктів, зокрема співробітниками кафедри реалізується проєкт Еразмус+K2 DESTIN (598964-EPP1-2018-1-UK-EPPKA2-SVNE-JP) – координатор аспірантка Н. Руденко. Викладачі й аспіранти за ОНП беруть участь у програмі Еразмус+ Module Jean Monnet (О. Кубатко), індивідуальних грантах (Ю. Коваль і М. Садівнича, проєкт «Cultures Interactive», Німеччина). На кафедрі журналістики діє Регіональний професійний центр базової медіаосвіти, інструкторами в якому працюють аспірантки О. Гедз та Н. Руденко. У здобувачів є статті, індексовані у БД Scopus (І. Вірченко, Н. Руденко). Крім того, аспіранти долучаються до відкритих лекцій і тренінгів зарубіжних науковців і мас-медійників. Як підтвердили на зустрічах адміністрація та грант програми, СумДУ має можливість направляти здобувачів на конференції PhD чи інші заходи та оформляти відрядження, які фінансуються за рахунок субрахунків кафедри та факультету, а також коштів, передбачених науково-дослідними проєктами. Отже, СумДУ створює належні умови для долучення здобувачів PhD до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю – об1 «Журналістика».

5. Існує практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проєктах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються.

Наукові керівники здобувачів PhD беруть участь у дослідницьких проєктах, зокрема: 1) проєкт Національного фонду досліджень України «Спеціалізована система медичного інформування та безпека особистості в умовах пандемій, криз, інших суспільних потрясінь: формування ефективної соціокомунікаційної моделі» – В. Садівничий, Я. Яненко; 2) держбюджетна НДР (№ 0115U000677) – В. Садівничий, госпдоговірна НДР (№ 54.16-01.16.СП) – О. Ткаченко; госпдоговірні НДР (№ 54.16- 01.15.СП та № 54.16-2019.СП/03) – В. Садівничий); 3) теми другої половини дня «Особливості формування національного інформаційного простору України: від радянської системи ЗМІ до демократичної моделі» (№0115U001713) – керівник О. Ткаченко, виконавці І. Гаврилюк, В. Садівничий, Я. Яненко. У всіх наукових керівників є колективні публікації в журналах, які індексуються в Scopus, зокрема: 1) Sadiivnychiy V., Zhylenko I., Bondarenko O., Nizhehorodtsev V., Prokopenko N., Kucherenko I. The influence of computer technology on the development of interactive teaching methods for students. Journal of Theoretical and Applied Information Technology. Vol. 99. No. 04. 2021. P. 849–856. (Scopus) 2) Olena Tkachenko, Yaroslav Yanenko, Olga Sydorenko, Inna Sypchenko, Lyudmila Dudchenko and Natalya Rudenko, 2020. Marketing Communications in Election Campaigns. International Journal of Advanced Research in Engineering and Technology (IJARET). Volume: 11, Issue: 6, Pages: 525–533 (Scopus). 3) Tkachenko O., Zhylenko I., Poplavska N., Virchenko I, Havryliuk I., Peleshok O. Social communication management modelling. Estudios de Economia Aplicada. 2021. 38 (4) (Scopus).

6. Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для виключення можливості здійснення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності.

СумДУ забезпечує дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів на нормативному рівні «Кодекс академічної доброчесності Сумського державного університету» (<https://normative.sumdu.edu.ua/?task=getfile&tmpl=component&id=24c2956b-9c36-e911-9278-001a4be6d04a&kind=1>). У розділі 4 роз'яснено, що означає дотримання принципів академічної доброчесності, у розділі 5 прописана академічна відповідальність за порушення академічної доброчесності та етики академічних взаємовідносин. З метою виконання пункту 4.1. дотримання академічної доброчесності, зокрема його складника «обов'язкові коректні посилання на джерела інформації у разі використання запозичених ідей, розробок, тверджень, відомостей», у СумДУ використовують дві програми перевірки на плагіат – Unicheck та Anti plagiarism, для перевірки текстів англійською мовою – Grammarly. Це було підтверджено на зустрічі з НПП, зокрема викладачем О. Кубатком та гарантом В.Садівничим. Також під час зустрічей з НПП та з гарантом, провідні фахівці, які нині є науковими керівниками за акредитованою ОНП, не мали випадків порушення академічної доброчесності.

Загальний аналіз щодо Критерію 10:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 10.

Здобувачі поєднують навчання, спрямоване на опанування дисциплін, які закладають основи наукової діяльності, зокрема методики та методів проведення дослідження, оформлення його результатів у вигляді наукових статей, публічних виступів з метою апробації та тексту дисертації, а також поглиблення знань з англійської мови для входження в міжнародну наукову спільноту, з дослідницькою діяльністю в межах і власних наукових зацікавлень, і НДР, над якими працюють їхні керівники, і міжнародних проєктах; також з викладацькою практикою та практикою наукового керівництва студентами.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 10.

Слабких сторін не виявлено.

Рівень відповідності Критерію 10.

Рівень А

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 10.

У СумДУ створені належні умови для проведення навчання через дослідження за всіма критеріями: зміст ОНП відповідає науковим інтересам здобувачів PhD та забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності, наукова діяльність здобувачів PhD відповідає напрямові досліджень наукових керівників, створені можливості для проведення та апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики здобувачів PhD, а також створені можливості для долучення здобувачів PhD до міжнародної академічної спільноти, наукові керівники беруть участь у дослідницьких проєктах і публікуються не лише в фахових виданнях, а і у виданнях, що індексуються БД Scopus, випадків недотримання академічної доброчесності як на цій ОНП, так і на інших за цією спеціальністю не зафіксовано. Окрім відповідності цим критеріям, у СумДУ уведена практика наукового керівництва здобувачів PhD студентів 1-2 курсів для підготовки наукових доповідей на конференцію «Перший крок у науку», а також медіатренерства у межах міжнародних проєктів.

IV. Інші спостереження

У цьому розділі експертна група може викласти інші спостереження, пов'язані із освітньою програмою, освітньою діяльністю за цією програмою або процедурою проведення акредитації.

дані відсутні

V. Підсумки

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації ОП, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, **відсутні**.

За результатами акредитаційної експертизи експертна група вважає, що освітня програма відповідає Критеріям за наступними рівнями відповідності:

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми	A
Критерій 2 . Структура та зміст освітньої програми	B

Критерій 3 . Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання	B
Критерій 4 . Навчання і викладання за освітньою програмою	B
Критерій 5 . Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність	B
Критерій 6 . Людські ресурси	B
Критерій 7 . Освітнє середовище та матеріальні ресурси	A
Критерій 8 . Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми	B
Критерій 9 . Прозорість та публічність	B
Критерій 10 . Навчання через дослідження	A

За результатами акредитаційної експертизи рішенням експертної групи є **акредитація**.

Додатки до звіту:

Відсутні

Шляхом підписання цього звіту ми стверджуємо, що провели акредитаційну експертизу у повній відповідності із Положенням про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, та інших актів законодавства, а також здійснювали свої функції добросовісно, неупереджено і доброчесно.

Документ підписаний кваліфікованими електронними підписами.

Керівник експертної групи

Супрун Володимир Миколайович

Члени експертної групи

Пономаренко Людмила Григорівна

Тибор Ольга Іванівна